

'חנות הפסח' הנוודדת'

של הרב ירחמיאל
קראם זצ"ל

לקראת שבת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 272

פנינים לפרשת אחרי קדושים

פתח הרב אברמסקי ואמר: "בעיר ראש העין יש קהילה תימנית גדולה, יהודים טובים, ועתה הם שרויים בסכנה רוחנית נוראה. יש לחזקם ולאמצם, ואתה האיש! לכה ואשלחך אליהם, להקים שם כולל אברכים שיהיה מגדל אור לכל הישוב". שאל רבינו: "והתקציב מנלן?". אמר לו: "יהיה עליך להשיגו!". דבריו נפלו על רבינו כרעם ביום בהיר. אברך צעיר היה ולא הורגל בכגון דא. ענה הרב אברמסקי: "אספר לך מעשה שהיה..."

כך הפך ראב"ד ה'עדה החרדית', הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א, לראש הכולל בראש העין

"וּשְׁמַרְתֶּם אֶת חֻקֵי" (ויקרא כ', ח')

בשעתו, עוד בלונדון, היה רבינו מקורב לגאון הצדיק רבי שמואל רבינוב זצ"ל, תלמיד מובהק של ה'חפץ חיים' זצ"ל. לאחר מכן נפגש ושבת עמו פעמים רבות בבני ברק. בשנת תשכ"ד הודיעה אלמנתו לרבינו, שהיא שוקלת לפתוח כולל אברכים לעילוי נשמתו, ומבקשת שיעמוד בראש הכולל.

היתה זו הצעה קוסמת, לא רק לשבת וללמוד וללמד בלי טרדה, כי היא קבלה על עצמה את העול הכספי, אלא שלא היו באותה עת אלא כוללי אברכים ספורים, והתמיכה הכספית בהם היתה זעומה. כולל חדש ומבוסס בעיר התורה, היה אמור למשוך אליו את טובי האברכים.

בעוד רבינו חוכך אודות ההצעה, נקרא בבחילות אל הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, שגם אצלו למד בלונדון וחדש עמו את הקשר בעלותו לירושלים. תמה רבינו לפשר הזימון הבהול, ומיהר לבוא.

פתח הרב אברמסקי ואמר: "בעיר ראש העין הסמוכה לבני ברק, יש קהילה תימנית גדולה. יהודים טובים ששמרו על מורשתם בטהרתה למעלה מאלפיים שנה, ועתה הם שרויים בסכנה רוחנית נוראה. יש

לחזקם ולאמצם, ואתה האיש! לכה ואשלחך אליהם, להקים שם כולל אברכים שיהיה מגדל אור לכל הישוב, ולפעול שם בקרב בני הנוער להצילם מציפורני הכפירה!".

שאל רבינו: "והתקציב מנלן?". אמר לו: "יהיה עליך להשיגו!". דבריו נפלו על רבינו כרעם ביום בהיר. אברך צעיר היה ולא הורגל בכגון דא. ענה הרב אברמסקי ואמר: "אספר לך מעשה שהיה: ה'חפץ חיים' יסד את ישיבתו בראדן, והעמיד בראשה את חתנו הגאון הצדיק רבי צבי הירש לוינזון זצ"ל. מפיו נהגה של ישיבת

משוש חייו? עבורו 'בכל מאדך' זו התורה, ואותה עליו למסור למען הבורא. אם בא פקה, עליו להתנתק מהלימוד משוש חייו ולקדם פניו, ולחסוך את הקנס מהישיבה!"

סיים הרב אברמסקי ואמר לרבינו: "אין ספק שההצעה לכהן כראש כולל בבני ברק נוצצת יותר, ביחוד כשאינה כרוכה בעול הכספי. אבל אנו נדרשים לוותר גם על רוחניות עבור אהבת ה' ועשיית רצונו, וזה מה שנתבע ממך כעת!"

והוסיף והראה שהרמב"ם (בספר המצוות, מצות עשה ג) כתב, שבכלל מצוות "ואהבת את ה' אלוקיך" - אהבהו על הבריות. לקרב יהודים לקדוש ברוך הוא. כך נעשה רבינו לראש הכולל בראש העין, ונשא בעולו הרוחני והגשמי.

בשעתו, הוציא רבינו את הגדת מועדים וזמנים, והרבנית עמלה רבות בהענתקת הספר ובהגהתו, ובהעלאתו על מכבש הדפוס. ההגדה הפכה לרבית מכר, והיה מי שלטש עיניו לרווחים. מפיו ממולח לחש באזנו של רבינו, שהמכירות אינן מזנקות משום שהמחיר גבוה מידי. אם ינתן לו הספר במחיר נמוך, הוא ימכור כמויות רבות. היה זה נימוק כבד משקל, כי לא הרווחים היו לנגד עיני רבינו, אלא הפצת תורה. הוא נטה להסכים.

הרבנית שמעה ונפגעה. הכל ידעו שהיא המטפלת במכירה, ולרבינו אין כל חלק בכך. לא בכדי הערים המפיץ וניגש אליו. אבל, מצד שני, אם רבינו הסכים להצעתו - אשה כשרה עושה רצון בעלה... הגיעה להחלטה. ניגשה אל דלת הבית, פתחה אותה לרווחה ואמרה בתקיפות: "יצר הרע - ארויס! (יצר הרע החוצה..) כסבור אתה שתוכל לגרום לכך שאחלוק על דעתו של בעלי?! צא ואל תחזור!" (מתוך הגדה של פסח 'ויגד משה')

וולוז'ין, אסרה המלכות הרשעה ברוסיה על קיום הישיבות, מכיון שלא הסכימו להכליל לימודי חול. עד ארבעים תלמידים אין זו ישיבה, אלא התכנסות לשיעורי תורה. מארבעים ומעלה - עוברים על החוק.

"הממשלה היתה שולחת מפקחים שישגיחו על קיום החוק. כשהיה הפקה מגיע מזעיקים היו את ראש הישיבה שהזמינו למשרדו, מזג לו כוס משקה חריף ושוחח עמו ארוכות. בינתיים היו התלמידים נשמטים מהיכל הישיבה. לבסוף התלווה ראש הישיבה אל המפקח. נכנסו לבית המדרש, והמשקה החריף פעל את פעולתו. הוא ספר את הנוכחים, היו פחות מארבעים, והכל בא על מקומו בשלום.

"פעם הגיע המפקח. ראוהו מתקרב ומיהרו לומר לראש הישיבה, כדי שיצא לקראתו ויזמינו למשרד. אבל רבי צבי הירש היה באמצע לימודו, והתקשה להתנתק מהלימוד מושך הלב המתוק מדבש. אדהכי הגיע המפקח, ועמד נדהם בפתח בית המדרש הסוער בריתחא דאורייתא. ספר, ומצא מאות תלמידים. רשם קנס בסך מאה רובלים, הון עתק.

"אמר ה'חפץ חיים' לחתנו: 'רבי הירש, יש לי שאלה. המשנה (ברכות נד ע"א) דורשת את הכתוב: 'ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך' - בשני יצריך. מובן. 'ובכל נפשך' - אפילו הוא נוטל נפשך. מובן. 'ובכל מאדך' - בכל ממונך. לא מובן! היכן רמוז הממון בתיבת 'מאדך'?"

"שאלה טובה. רבי הירש שתק והמתין לתשובה שלא בוששה לבוא: 'אלא, אומר לך: האמת, שאין זה פירוש המילה. פרושה הוא: במה שמאד חשוב לך. ומה הדבר החשוב ביותר לאדם [והרי החיים והיצרים כבר נאמרו], הווה אומר שזה הממון, וגם אותו יש למסור עבור אהבת הבורא יתברך!"

"והנה, נכון הדבר לגבי כל אדם. אך מה נאמר לגבי אדם כרבי הירש, שהכסף אינו משמעותי לגביו, כל מעיניו בתורה הקדושה והיא

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

האברך התעלם מהאזהרות והמשיך בטיפוסו למעלה, והנה "אשר יגורנו בא": כתר התורה נפל ממרומי הארון, ופגע במלוא עוצמתו בראשו של הגאון הצדיק הרב מפידהייץ זצ"ל! הוא נפצע קשה מאד. ברגעים הראשונים לאחר פציעתו עדיין היה בהכרה. הדבר הראשון שאמר היה...

הגה"צ רבי ישראל גרוסמן זצוק"ל, על הליכותיהם של גדולי ישראל קדושי עליון

"קדושים תהיו" (ויקרא י"ט, ב')

לאחר שסיים הרב מפידהייץ את בקשתו אודות האברך, איבד את הכרתו. תקופה ארוכה היה מאושפז בבית החולים - תלוי בין שמים לארץ, עד שבחסדי השי"ת שב לאיתנו.

הפעם האחרונה שזכיתי להיות אצל הרבי הקדוש מבעלז ז"ע, היתה ארבעה ימים קודם הסתלקותו.

הגעתי למעונו ביום שלישי, בשעות המאוחרות של הלילה. תור ארוך השתרך ליד פתח דלתו. אני הייתי השביעי בתור. לפני עמד יהודי, שלפי לבושו לא היה נראה כחסיד. היהודי הגיע ממרכז הארץ, כדי לבקש ברכה מהרבי לענין של רפואה. כשעומדים ביחד - טבעי הדבר שמתפתחת שיחה, כך התחלנו לשוחח.

בתוך הדברים, התוודה האיש לפני שאינו מקפיד לשמור על קלה כבחמורה... אמנם אמונת צדיקים היתה טבועה בלבו, והוא הגיע ממקום רחוק והמתין שעות לקבל ברכה של צדיק. היהודי שאלני אם אוכל לאחר צאתי מהרבי, להראות לו היכן יוכל להשיג תחבורה לחזור הביתה.

והנה נפתחה דלת חדרו של הרבי. מגודל הלחץ של הצובאים על הדלת, נכנסו כולם יחד לתוך החדר הפנימי. הרבי מבעלזא ישב על כסאו, כשראשו כפוף ועיניו הטהורות היו מופנות למטה, וכך ניגשו אחד אחר השני. הגבאי רבי שלום פויגל ז"ל הקריא את הקויטל, והנהוג היה שכל מי שניגש קרוב לשולחן הושיט את ידו לרבי לקבל

זכיתי להסתופף בצילם של זקני החסידים. אחד מהם היה הגאון הצדיק המקובל, רבי מאיר שווארץ זצ"ל, הרב מפידהייץ, שעלה לארץ ישראל מהעיר פידהייץ שבגאליציה המזרחית, שם שימש בקודש כרב ואדמו"ר לקהל חסידים. בשחר ימיו עוד זכה להכיר את הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב ז"ע, והיה תלמידו המובהק של הגה"ק ה'אמרי יוסף' מספינקא ז"ע.

כל ימיו שאף והשתוקק לעלות לארץ הקודש ולהתיישב בה, וללמוד תורת הנסתר באוירא דקדושת ארץ ישראל. אמרו: כשהגיע לחוף ארץ הקודש - ברדתו מן הספינה "זרק את הסמיכה לרבנות ואת האדמו"רות לים הגדול"!

ביום בואו לעיר הקודש ירושלים, פגש את הרה"ח ר' חיים אשר בוכוולד ז"ל, ושאלו היכן הוא הולך להתפלל. אמר לו רח"א שהוא הולך להתפלל בבית המדרש דחסידי קארלין. הלכו יחדיו להתפלל שם תפילת מנחה, הרב מפידהייץ התרשם מאוד מהתלהבות התפילה, הקולות והברקים, ומני אז קבע את מקום תפילתו ולימודו בבית הכנסת קארלין.

בבית הכנסת דחסידי קארלין בעיר העתיקה, היה מונח על אחד מארונות הספרים מלמעלה כתר תורה. סמוך לארון הספרים עמד שולחן, ומסביבו ישבו אנשים ולמדו. באחד הימים ניגש אברך לארון הספרים, והחל לטפס על מדפי הספרים, כדי להגיע לאחד המדפים העליונים ולהוציא משם ספר.

כמה מהיושבים בשולחן הסמוך, העירו לו שיש סכנה בטיפוס על הארון שהוא רעוע מאוד, וכתר התורה הנמצא למעלה יכול ליפול. האברך התעלם מהאזהרות והמשיך בטיפוסו למעלה, והנה "אשר יגורנו בא": כתר התורה נפל ממרומי הארון, ופגע במלוא עוצמתו בראשו של הגאון הצדיק הרב מפידהייץ זצ"ל! הוא נפצע קשה מאד. ברגעים הראשונים לאחר פציעתו עדיין היה בהכרה. הדבר הראשון שאמר היה, שבוודאי האברך נבהל מאוד ממה שקרה, "על כן" - ביקש - "תנו לו כוס קפה כדי להרגיעו!"...

מבהיל לחשוב, על האדם שמפרפר בין חיים למוות לאחר מכה כה אנושה, ועל מה הוא חושב? שצריך להרגיע את האברך, שהתעקש, שלא היה מוכן לשמוע לאזהרות שהזהירו אותו; איזו גבורת הנפש ואצילות המידות...

באחת הפעמים שנכנסתי למרן, מצאתי אותו נתון בסערת רוח. הוא פנה אלי ואמר: "אולי תוכל לייעץ לי: כבר מזמן הגעתי למסקנה, כי אינני ממלא כראוי את תפקידי כראש ישיבה בישיבת פוניבז', ולא מגיעה לי משכורת. הודעתי זאת לר' אברהם כהנמן, וביקשתי ממנו שיפסיק להעביר לי משכורת. אך הוא מתעקש, ובעל כורחי הוא מכניס לי את המשכורת. אמור לי, כיצד אוכל למנעו מלעשות זאת?"

הרב שלמה לורנץ על היכרותו האישית עם מרן הגרא"מ שך זצוק"ל

"וַיֵּרָא אֶת מַאֲלָקֶיהָ" (ויקרא י"ט, י"ד)

מרן היה 'ראש ישיבה' בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו. בהזדמנות לימד אותי מרן את פירושו של המושג 'ראש ישיבה'. עבורו, משרה של ראש ישיבה לא היתה בגדר 'שררה', אלא 'עבודת', פשוטה כמשמעה.

היה זה באחת הפעמים שנכנסתי למרן, ומצאתי אותו נתון בסערת רוח. ראיתי שהוא נרגש עד מאד, והוא פנה אלי ואמר: "אומר לך מה הענין, אולי תוכל לייעץ לי. כבר מזמן הגעתי למסקנה, כי אינני ממלא כראוי את תפקידי כראש ישיבה בישיבת פוניבז', ולא מגיעה לי משכורת. הודעתי זאת לר' אברהם כהנמן, וביקשתי ממנו שיפסיק להעביר לי משכורת. אך הוא מתעקש, ובעל כורחי הוא מכניס לי את המשכורת ושם לי על השולחן. אמור לי, כיצד אוכל למנעו מלעשות זאת?"

ביקשתי את רשותו לדבר כאיש אל רעהו, ולאחר שמרן הסכים, אמרתי לו שאיני מסכים לדבריו. הרי הוא, ראש הישיבה, מגיע לתפילה בין הראשונים, ונשאר בישיבה עד למנחה ולפעמים גם אחרי מנחה. כשיש לי דברים דחופים, ואני נכנס לישיבה לשאול את ראש הישיבה, אני מבחין בתור ארוך של תלמידים, וראש הישיבה מתאמץ בכל כוחותיו, ומשיב כאדם צעיר לכל אחד ואחד. עבודתו בישיבה נעשית בעמל רב מן הבוקר עד שעות אחר הצהריים. נוסף לכך, ראש הישיבה אומר שיעור כללי, וגם 'שמועס'ים' - שיחות מוסר. כיצד אפשר להבין את טענת ראש הישיבה, כי אינו ממלא את תפקידו ולא מגיעה לו משכורת?

מרן הקשיב לדברי בסבלנות רבה, ולא הפסיקני למרות שדיברתי באריכות, לבסוף פנה אלי וענה: "אסביר לך מה נקרא למלא תפקיד של 'ראש ישיבה'. בקלצק מילאתי את תפקידי כראש ישיבה, שם לא חיכיתי עד שפנו אלי, אלא ידעתי דרגתו של כל בחור ומה חסר לו, דיברתי עם כל בחור כדי להעלותו על המסלול הנכון לפי דרכו. בקלצק, שלא כמו כאן, שהיתי בישיבה יום ולילה".

"אז" - סיכם מרן - "המשכורת הגיעה לי ביושר, אבל כיום, שעבודתי

מסתיימת אחר הצהריים...

אמרתי לו, שאני אינני מכיר ראש ישיבה שעובד עד שעה שתיים בלי הפסק, ומתייחס כמוהו לכל בחור, ובנוסף - הרי גם בשעות אחר הצהריים והערב, נכנסים לביתו ומתייעצים עמו ביראת שמים ובשאר העניינים, נמצא, אפוא, שראש הישיבה מסור לתלמידים גם כיום ללא הגבלת זמן.

אך מרן חזר בנחישות על טיעונו: זה עדיין לא מילוי תפקיד של ראש ישיבה, ולכן לא מגיעה לו משכורת...

חשבת והתבוננתי: מה הפריע כל כך למרן במה שממשיכים לשלם לו משכורת, שלדעתו אינה מגיעה לו, הלא מרן יודע שזה מנהג המדינה, ואין ראש ישיבה המקדיש זמן לתלמידים יותר ממנו, למרות גילו המופלג. נדמה לי, שמרן התכוון בעיקר להביא לידיעת ראשי הישיבות, כי חובתו של ראש ישיבה אינה מסתיימת במסירת שיעורים, חובתו היא להכיר כל תלמיד ותלמיד, לדעת מה דרגתו ברוחניות, לדעת מה חסר לו, ראש ישיבה חייב להשלים ולבנות את אישיותו של כל תלמיד ותלמיד, כפי שהעיד מרן על עצמו שאכן כך עשה בישיבת קלצק.

חידושים 'חיים'

בהזדמנות מסויימת שאלתי את מרן: "הלא מרן הינו ראש ישיבה

אוכל להיכנס אליו? ואם לא, כיצד עלי לנהוג?
מרן השיב: "אם באמת תהיה לך שאלה שאינה סובלת דיחוי בשום אופן, שלח להודיע לי שאתה ממתין בחוץ, ואתן לך להיכנס. תשאל בקצרה ואשתדל גם להשיב לך בקיצור. אך דע לך, כי אני כל כך מרוכז בהכנת השיעור, עד שיתכן שלא אשמע כראוי את השאלה שלך. יתרה מזו, אינני בטוח שהתשובה תהיה לענין, כיון שאני מרוכז כולי בהכנת השיעור. עליך לקחת זאת בחשבון, ולבחון אם ענית לענין או לא. אם באמת תמצא, שלא ענית לענין, אל תקבל את דברי כתשובה..."

השיעור לא התאים לכללי הרפואה

בימי זקנותו קרה שמרן לא חש בטוב, והזמינו רופא שיבדוק אותו. כשהגיע הרופא, ביקש מרן שישתדל לגמור את הבדיקה במהירות, משום שעליו לעלות לשיבה ולמסור את השיעור. אולם לאחר הבדיקה הודיע הרופא למרן, כי לפי מצבו - אין אפשרות שיגיד שיעור.

אך מרן הודיע לרופא, כי הוא חייב להגיד את השיעור, ואם אינו יכול לעלות ברגליו, ייקחו אותו על כסא... הרופא בשלו: לא יעלה הדעת שמרן ימסור את השיעור במצב כזה. בסופו של דבר עלה מרן לומר את השיעור, כאשר הרופא מצטרף אליו, לראות כיצד ייפול דבר. הרופא התבונן, כיצד מרן אומר את השיעור כהרגלו, בקול רם ובתנועות ידיים נמרצות, בבחינת 'כל עצמותי תאמרנה'... הוא ראה כיצד מרן מתווכח עם התלמידים, בשיא הלהט, במשך שעה ארוכה. אחרי השיעור סיכם הרופא ואמר: "מה אעשה, שכללי הרפואה אינם תקפים... לפי כללי הרפואה, לא היה הרב מסוגל לומר יותר ממשפט אחד..."

עד זקנה ושיבה

מרן היה מוסר שיעור פעם בשבועיים בשיבת 'גרודנא' באשדוד. הוא סיפר לי על אחד משיעוריו: לאחר שהשמיע את כל הקושיות שלו בסוגיא וברמב"ם, נשכח ממנו התירוץ שהכין על כל אותן קושיות. הוא התאמץ להיזכר, אך ללא הצלחה. שח לי מרן: "לאחר זמן מה, החלטתי להודיע ששכחתי את מה שהכנתי, ורציתי לרדת מהבמה. לפני שירדתי חשבתי, אולי אוכל לתרץ את הקושיות לא לפי מה שהכנתי, ואז באמת, בחסדי ה' עלו בדעתי תירוץ חדשים על כל הקושיות ששאלתי, וכל זאת בעודי עומד על הבמה".
"כשירדתי מהבמה, נזכרתי מיד בשיעור שהכנתי, אותו שכחתי כשעמדתי על הבמה. השוויתי את החידוש שהכנתי בבית עם היסודות שחידשתי בעומדי על הבמה, והגעתי למסקנה שהחידושים שחידשתי על הבמה עלו על החידושים שחידשתי ברוב עמל בבית..."

כמדומני מרן היה אז בסביבות גיל תשעים. מופלא הדבר: ראש ישיבה בימי זקנה ושיבה, עומד על הבמה, נתון בלחץ אדיר - הוא שכח את השיעור, ועמד לרדת מהבמה - היה מסוגל להתרכז ולחדש ברגע זה מהלך חדש בסוגיא, כאילו הוא

למעלה מחמישים שנה, א"כ, מדוע דרושה לו הכנה רבה כל כך לשיעורים? - כפי שידוע, היה מרן מסתגר בחדרו כבר יום לפני מסירת השיעור, וכפי שאספר, הוא ממש לא יכול היה לחשוב על דבר אחר מלבד הכנת השיעור.

וכך ענה לי מרן: "כל סוגיא הנידונה בשיעורי, מסתבר שלמדתי אותה פעמים רבות, ויתכן אף מאה פעמים, אך אני מתחיל ללמוד את הסוגיא כאילו מעולם לא למדתי, החל מהמשנה, הגמרא, הראשונים וכו' וכו'. אני שואף, שלא אחזור על חידושים שכבר השמיעתי, אלא שיהיו אלה חידושים חדשים שחידשתי עתה ואסביר לך מדוע."

"אליבא דאמת, היה כל ראש ישיבה צריך לשאול את עצמו, מדוע הוא משמיע לתלמידיו את החידושים שלו, הלא אין ספק כי חידושיהם של ה'קצות החושן' וה'נתיבות המשפט' טובים לאין ערוך מחידושינו. כך באמת אני שואל את עצמי לפני כל שיעור: באיזו זכות (לשונו היתה: 'באיזו חוצפה') אני גוזר את זמנם היקר של התלמידים, להשמיע בפניהם את חידושי, ולא את חידושי ה'קצות' וה'נתיבות'?"
"התירוץ שאני עונה לעצמי הוא: הלא ה'קצות' וה'נתיבות' הם חידושים שכבר נתחדשו לפני זמן רב (וכלשונו: 'הם כבר לא חידושים חיים'), ואילו החידושים שאני משמיע יש בהם חיות, כיון שנתחדשו כעת. אך התנאי לכך הוא, שבאמת חידשתי אותם היום. אם אחזור על חידושים שכבר חידשתי לפני שנה או שנתיים, הרי הם כבר לא חידושים חיים, ואז אני חייב להשמיע את החידושים של ה'קצות' וה'נתיבות', ואסור לי להשמיע את החידושים שלי".

רק מי שהתנסה פעם במצב דומה, יוכל להבין את המאמץ הנדרש מראש ישיבה בגיל תשעים ומעלה, כדי להכין את כל הסוגיא מחדש, ולא לחזור כרגיל על השיעורים הקודמים שלו!

פעם הזכיר מרן בשיעורו סברא מסויימת, ואחד התלמידים הוותיקים טען לפניו כי במחזור הקודם, לפני שש שנים, אמר על סברא זו שאינה נכונה... השיב מרן: "אתה חושב, שר' לייזר של היום הוא אותו ר' לייזר שלפני שש שנים? הרי במשך ששת השנים האלה למדתי עוד ונתעליתי בלימוד, וכיום אני חושב שסברא זו נכונה היא!"

מרן סיפר לי, כי בזמן שעלה ארצה והיה זקוק למשרה, אמר לדודו הגרא"ז, שכאן יהיה לו קשה לקבל משרה, מאחר ודרכו באמירת השיעורים אינה מקובלת בשיבות בארץ, ואולי הוא צריך לשנות את דרכו באמירת שיעוריו, כדי שיוכל לקבל משרה. אך רבי איסר זלמן ענה לו: "לך בדרכך, ותוך זמן קצר יכירו כולם את הדרך המיוחדת שלך בחידושי תורה ויעריכו אותה".

"יתכן שהתשובה תהיה לא לענין"

זמן רב היה מקדיש מרן להכנת ה'שיעור-כללי'. השיעור התקיים ביום שלישי, אך יום לפני כן כבר הסתגר מרן בחדרו ולא ראה אדם, לבל יופרע ריכוזו בהכנת השיעור. שאלתי את מרן: מה אעשה אם תהיה לי בדיוק בזמן הזה שאלה דחופה, כנושא חשוב העומד להצבעה או הכרעות דחופות אחרות שאינן סובלות דיחוי, האם

בעיירה שבה נולדתי בפולין, התרחש מעשה מופלא הקשור למצוות צדקה, וסבי היה מספר זאת פעמים רבות כדי לחזק בלבנו את האמונה הטהורה בבורא עולם

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על הצדקה והאמונה

"לְעֵנִי וְלִגְרַתְּ תַעֲזֹב אֲתֶם" (ויקרא י"ט, י')

בעיירה שבה נולדתי בפולין, התרחש מעשה מופלא הקשור למצוות צדקה, וסבי היה מספר זאת פעמים רבות כדי לחזק בלבנו את האמונה הטהורה בבורא עולם.

ידוע-ידעו כל עניי העיירה ונצרכיה, שכאשר ידפקו על דלתו של יהודי פלוני - יכניס האיש ההוא את מלוא חופנו בסל המטבעות שלו, וכל מה שיעלה בידו יימסר לאותו אביון.

כך נהג בקביעות עם כל נכא-רוח, שעמד על סף ביתו ופשט ידו לצדקה. ויהי הדבר לפלא. מה ראה על ככה לפזר את כספו לצדקה, הרבה יותר ממה שנתחייב על פי דין?

הלכו אנשי העיירה לברר את סיבת הדבר, ומצאו שמעשה שהיה כך היה: היהודי ההוא היה איש תם וישר-דרך, שנקלע לבעיות קשות בפרנסת ביתו. בעצת אשתו הגיע אל אחד האדמו"רים וביקש עצה וישועה. הרבי אמר לו שישלח ידו במסחר, ויצא לשוק על מנת למכור את סחורתו.

"במה הרבי מציע לי לעסוק?" - שאל היהודי. "במסחר בכובעים", השיב הרבי.

אף כובע לא נמכר

ללא אומר ודברים אסף היהודי התם את שארית כספו, מכר כל מטלטליו, רכש כובעים רבים ושכר עגלה שתסיעו ליריד השוק הגדול, על מנת שיוכל למכור את הסחורה.

עומד מיודענו בשוק עם כובעיו, ואין איש מתעניין בסחורתו. כך עוברות שעה ועוד שעה וכל הכובעים עדיין ברשותו. אגורה אחת לא נכנסה לכיסו.

בהגיע זמן מנחה, עזב האיש את כל כובעיו במקומם ואץ-רץ לחפש לו מנין לתפילה. בשובו אל הדוכן עם הכובעים, גילה שהגשם שירד זה-עתה הרטיב את כל הסחורה בצורה כזו, שאי אפשר כבר למכור ולו כובע אחד. גם עגלה לנסוע לביתו לא מצא, כי הרוכלים פנו כבר איש לביתו.

בלית ברירה, וביודעו שאין לו מה לחפש ביריד, שירך את דרכו לפרשת דרכים על מנת למצוא עגלה שתסיעהו לביתו, וכשנזכר בעולליו הממתנינים לו בבית, והוא חוזר בידיים ריקניות, נקשו שינו זו לזו.

בעודו ניצב בפרשת הדרכים, נשמעת לפתע קריאה של גוי, המבקש

לראות את הסחורה המוצעת למכירה. הגוי חיטט בין הכובעים, עד שאחד מכובעי הפרווה מצא חן בעיניו וביקש לקנותו. בעודו מושיט את היד לכיסו כדי לשלם את הכסף ליהודי, נדהם להיווכח שהארנק לא נמצא במקום, וכנראה אבד או נגנב ממנו. לאחר שחיפש וחיפש ולא מצא את הארנק, ביקש מהיהודי שימתין לו עד שילך לביתו ויביא עימו את הכסף. מיודענו הינהן ראשו לאות הסכמה, אך הודיע לגוי מראש שהוא ממתין לו רק עד שתבוא עגלה הנוסעת לעירו. זמן ההמתנה התארך והגוי לא חזר. בינתיים הגיעה העגלה המיוחלת והיהודי נסע לביתו.

בהיכנסו הביתה החל לפרוק בבושת פנים את מטען הכובעים מהעגלה. והנה, משהרים את אחד הכובעים, הוא מגלה... ארנק! האשה פותחת אותו, ומתוכו מונצצת מרגלית יקרה. בעל הבית מרים את האבן ומפיו פורצת זעקת שמחה!

בידיו היה אוצר ענק ששוויו הון תועפות, וממנו אפשר להתפרנס במשך שנים רבות. מה התברר? ברגע שהגוי התכופף כדי לחפש את הכובע המתאים לו, נפל הארנק עם המרגלית הטובה מכיסו. במקרה זה לא חלה על היהודי מצוות השבת אבידה גם מצד קידוש ה', כיון שלא ידע מי הוא הגוי. ברכתו של הרבי התקיימה במלואה. מה שברור הוא, שאם לא היה היהודי מתאמץ ללכת לתפילת מנחה בעיצומו של היריד, לא היתה מזדמנת לפניו מציאה שכזו, שכן אז לא היו הכובעים נרטבים והוא היה נשאר בשוק עד סוף היום, מצליח למכור כמה כובעים, ושב לביתו עם כמה אגורות, ותו לא.

ידע יהודי זה להעריך ולהוקיר את החסד הגדול שעשה עימו האלוקים, ולאחר שהתעשר היה מחלק צדקה ביד נדיבה, וכל עני

שהתדפק על דלת ביתו קיבל מלוא חופניים מטבעות כסף.

נציין כאן דבר נוסף הקשור למצוות השבת אבדה, והוא ב'ופריו מתוק' על ספר דברים.

יגש אלינו ילד והציג בפנינו שאלה יפה, הקשורה לסגולה אותה נוהגים לומר בעת שאבדה אבדה: "החזקתי בידי סוכריה על מקל", אמר הילד, "וברכתי כבר 'שהכל נהיה בדברו', ולפתע נפלה הסוכריה מידי, ונאבדה..."

"נזכרתי שבבית שלי נוהגים לומר כל פעם שנאבד דבר-מה את הסגולה: 'אמר רבי בנימין הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם'.

"אמרת גם אני את הנוסח הזה, ואכן מיד כשסיימתי ה' יתברך פקח את עיניי, ומצאתי את הסוכריה. פלאי-פלאים! אבל לאחר מכן הסתפקתי, האם עלי לחזור ולברך 'שהכל' על הסוכריה, כי עשיתי הפסק ע"י אמירת הסגולה, או שמא כיון שהסגולה נועדה 'להציל' את הברכה, אם כן אמירה זו אינה נחשבת להפסק?"

ואגב מקור הדברים של הסגולה הוא במדרש (בראשית רבה, וירא נ"ג), שם מובא שהדבר נלמד מהפסוק (בראשית כ"א, י"ט) "ויפקח אלוקים את עיניה ותרא באר מים".

וביאר שם ה'עץ יוסף': "העיניים יכולות לראות גם דבר שנמצא לפני האדם, אלא במה שניתן להם רשות לראות". ואגב בספר 'תולדות

יעקב' (עמוד קכ"ד) מובא שמרן הסטי"פלער זצ"ל יעץ לומר סגולה זו למציאת אבדה, והוסיף שמרן ה'חזון איש' היה משתמש בה. השבנו לילד, ששאלה דומה מופיעה גם בהלכות תקיעת שופר... דהנה ב'באר היטב' (תקפ"ה סק"ז) כתוב בשם מהר"ל: "פעם אחת לא היו יכולים לתקוע בשופר, והפך השופר וקרא לתוכו 'ויהי נועם', ושוב יכלו לתקוע".

וכתב על כך ה'דגול מרובה' (הלא הוא בעל ה'נודע ביהודה'): "נראה שזה היה בתקיעות מעומד (לאחר שכבר ברכו ותקעו את התקיעות דמיושב), אבל בתקיעות דמיושב - הוא הפסק גמור בין הברכה לתקיעה, ולומר שזה מקרי לצורך התקיעה, קשה הדבר, כי אין זו סגולה בדוקה".

למדנו, אפוא, מדברי ה'דגול מרובה' שכאשר מדובר בסגולה בדוקה - מותר להפסיק באמירתה, כי היא צורך הברכה. ואם כן, בשאלתנו נאמר שאם סגולה זו למציאת אבדה נחשבת לסגולה בדוקה, מותר לכתחילה לומר אותה בין הברכה לאכילה, ואין בכך הפסק, אבל אם סגולה זו אינה בדיקה, כך שאמירתה לא תביא בהכרח למציאת המאכל שעליו בירך, הרי אם הפסיק ואמרה לאחר הברכה, צריך לחזור ולברך.

לסיכום, אם מדובר בסגולה בדוקה - אין צריך לחזור ולברך, כי ההפסק באמירתה הוא צורך הברכה, ואם אין הסגולה בדוקה, יש לחזור ולברך. ומכיוון שגדולי עולם השתמשו בסגולה זו, הרי היא בדוקה.

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה', בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

הרב **זוד בוק** שליט"א
שיעורים מבוארים בלימוד התוס' על
סדר הדף היומי
שלוחה 29

הרב **חיים שמרלר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש
שלוחה 25/26

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 21

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 22

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש
שלוחה 23/24

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

"אצל מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, למשל, ידעו הכל שישנה משמעות גדולה מאד לתנועות הידיים שלו, ולהינף היד שלו כתגובה על השאלה. את פסק ההלכה הוא היה חורץ, אך מי שעניינים היו לו, ידע גם לזהות את המבט הנלווה, את העיניים הנעצמות, ואת תנועות היד והאצבעות"

הגאון רבי יצחק מרדכי הכהן רובין שליט"א, רבה של קהילת 'בני תורה' בהר נוף, אב"ד בבד"ץ בני ברק, ומח"ס 'ארחות שבת' ו'מראה כהן', על עיני העדה

"דִּבְרֵי אֵל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ויקרא י"ט, ב')

"מקרה נוסף היה בו התעוררה שאלה חמורה ב'אבן העזר', ואמר לי אחד המורים המובהקים שמרן הגר"נ קרליץ זצוק"ל מורה בשאלה זו באופן מסוים. אמרתי לו שלפי זכרוני שמעתי ממנו אחרת, אלא שהלה טען כי בספר 'חוט שני', ישנה התייחסות מפורשת לדבר, בה ההוראה היא כדבריו. נסעתי לבני ברק ונכנסתי למעונו בקודש פנימה, ואמרתי למרן הגר"נ זצוק"ל שנאמר לי שב'חוט שני' הרב אוהז בשאלה מסוימת אחרת מאשר שמעתי ממנו בע"פ. 'בתשובה אמר לי מרן הגר"נ, כי הוא לא חזר בו, ואף ביקש שנביא את ה'חוט שני' לעיין בו. לאחר שקרא בו, חייך ואמר לי: 'ההלכה היא כמו שאמרתי לך בעבר, ומה שכתבתי בנוסח זה, הוא כדי 'לעטוף' את הענין בצורה כזו, שלא יבואו לזלזל בהוראה הזו. אבל' - הוסיף - 'כל מי ש'יודע לקרוא' יבין את כוונתי האמיתית'..."

"ואם בתורה שבכתב עסקינן, זכרוני שלפני כמה עשרות שנים, ועודי אברך צעיר כאן בהר נוף, הוציאו כאן בשכונה גיליון, ובו כתבו אברכים צעירים בענייני הלכה. זכיתי לכתוב שם מעת לעת, אלא שעשיתי לעצמי מנהג, שבכל פעם לפני פרסום הדברים, להגישם ולהראותם לפי מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל. הוא היה יושב עמי זמן ממושך, ומלבד הדיון ההלכתי סביב הנושא הנכתב, היה מרן זצוק"ל מדקדק מאד בשאלות של ניסוח; האם לכתוב 'אסור' או 'ראוי להימנע'. האם 'נכון' לנהוג כך, או 'ראוי'.

החל מגיל צעיר זכה הגאון רבי יצחק מרדכי רובין שליט"א, לשמש אצל מרנן ורבנן גדולי ההוראה זצוק"ל, מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצוק"ל, ומרן הגאון רבי נסים קרליץ זצוק"ל. בחדרי משכיתם ובהיכליהם זכה הוא לשמש בהוראה, ולדון לפניהם כתרה של תורה, כאשר לצד זאת חיבה יתירה נודעה לו מאת דודו, מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל ומרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, אשר האצילו עליו מרוחם בהוראה והלכה, והוראותיהם ויתדותיהם לו לעיניים.

הגרי"מ רובין שליט"א נזכר בהתפעלות, בדוגמאות להן היה עד בחדרי הוראתם של מרנן ורבנן זצוק"ל:

"אצל מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, למשל, ידעו הכל שישנה משמעות גדולה מאד לתנועות הידיים שלו, ולהינף היד שלו כתגובה על השאלה. את פסק ההלכה הוא היה חורץ, אך מי שעניינים היו לו, ידע גם לזהות את המבט הנלווה, את העיניים הנעצמות, ואת תנועות היד והאצבעות. תלמידיו הקרובים ידעו לזהות לפי תנועות אלו, מתי מדובר בשאלה אמיתית, מתי בחשש בעלמא, ואלו מקרים הוא בכלל ראה כ'נערווין' מיותרים.

"בחינה כזו גם היתה אצל מו"ר מרן הגר"נ קרליץ זצוק"ל. הכל יודעים ששתיקתו היתה אומנותו. הוא לא הרחיב בדברים, אך רב גובריה היה בדקות הסברא, איתה היה משתמש להתיר או לאסור בשאלות הנוגעות לאיסורי תורה. וכיצד נדע האם ישרה הסברא בעיניו או לא? ובכן, כאן הגיע לידי ביטוי החיוך המפורסם שלו. כשבזיוית פיו נתלה חיוך מסוים, ידענו להבחין שזו דרכו להביע את שביעות רצונו מהסברא הנאמרת, ולחילופין ולאידך גיסא, ממבטו החודר כאשר רצה להביע את מורת רוחו מהסברא, שלא ישרה, בעיני שכלו הצח והבהיר.

"זכרוני שהתעוררה פעם שאלה הלכתית מסוימת. כתבתי על כך מאמר תשובה, והגשתי לו אותו קודם פרסומו. הוא עבר על כולו בעיון, או אז אמר לי שהדברים נכונים וראויים לפרסום, אך בחיוך צנוע הצביע לי על קטע מסויים במאמר, ואמר 'את זה לא כדאי לפרסם. הדברים נכונים אך מחודשים'.

"בהקשר זה אציין עוד, כי ברגע של גילוי לב אמר לי פעם מרן הגרי"ש זצוק"ל, שזו הסיבה שאינו מרבה להעלות את פסקיו וחידושו על הכתב. 'אין לי מספיק זמן וכוחות לאחריות הנדרשת לניסוח הדברים וחקיקתם בכתב' - אמר לי".

'ביקור פתע'

ומדי דברו ברבותיו, נזכר הגרי"מ שליט"א באנקדוטה נפלאה, מימי שימושו אצל מרן בעל ה'שבט הלוי' זצוק"ל:

"בבית ההוראה של מרן הגר"ש וואזנר, היו יושבים בכירי תלמידיו, ועונים לשאלות בהלכה, כאשר המתלמידים והמשמשים הצעירים יושבים לפניהם, ורואים את אופן הפסיקה. מרן הגר"ש עצמו היה יושב בחדרו הסמוך, ושאלות סבוכות יותר היו מגיעות להכרעתו. אלא ששעות בית ההוראה נמשכו הרבה מעבר לזמן שמרן הגר"ש זצ"ל היה יושב בחדרו, והוא היה עולה לביתו בקומה השניה וממשיך בלימודו.

"הנהוג היה, שאחרי תקופת 'שימוש', רשאים המשמשים היושבים בבית ההוראה, להרים את הטלפונים המצלצלים בבית ההוראה, ולענות תשובות בהלכה לשואלים דרך הטלפון. גם אני נמנית באותה תקופה על העונים דרך הטלפון, אלא שכמה פעמים, אחרי שסיימתי את השיחה, אני רואה לפתע את מרן הגר"ש יורד מהקומה העליונה, פונה אלי, ומעמיד אותי על נקודה כזו או אחרת בהוראת ההלכה.

"מתברר, שקו הטלפון של בית ההוראה, היה מחובר גם למכשיר שעמד בחדר העליון, בו ישב מרן הגר"ש, והוא לעיתים היה מרים את השופרת ומאזין לשיחה, ולאופן בה עונה הרב לשאלה. אחרי השיחה, משראה לנכון להאיר ולהעיר, היה יורד ועושה זאת, כאשר ברוב המקרים מדובר על הנחיות על אופן ההוראה ועל דרך המענה. וזו כמובן עוד סיבה מהותית לשימוש חכמים, לזכות לביקורת בשעת מעשה על הוראותיך, האם נכונות ומכוונות הן להלכה או לא".

הגרי"מ רובין שליט"א מביא טעם לחשיבות ונחיצות השימוש בהלכה:

"בעולם ההוראה ישנו משקל רחב ומשמעותי מאד ל'מנהג המורים'. כלומר, ישנן הלכות שנקבעו בספרי הפוסקים שמפיהם אנו חיים, אלא שבמהלך הדורות, גדולי הפוסקים האחרונים הורו למעשה לנהוג באופן שונה, בשל סיבות מסויימות. קביעות אלו נקראות כאמור בשם 'מנהג המורים', ואיש לא העלה על דעתו לחקוק אותן בכתב או להעביר אותן כחלק מיסודות ההלכה, ועם זאת, כך נקבעה ונתפסה הלכה בכל ישראל. קביעות אלו עוברות בתורה שבעל פה, בחדרי ההוראה מפי רב לתלמיד.

"זו דוגמא מקבילה לענין זה של שיקול הדעת האמור. מדובר בידיעות והנהגות שקנו להן שביטה ועוברות מרב לתלמיד כתורה שבעל פה. אדם שלא שימש בהלכה, לא יזכה לשמוע על מנהג

המורים, ולא ידע כיצד לכוון את דרכיו בהוראת ההלכה. "אספר לכם שני מקרים, עובדות דהוי בדידי, כאשר דנתי בשאלות חדשות לפני רבותינו הגדולים, גדולי ההוראה של דורנו, זצוק"ל. "המקרה הראשון היה בעת שעלתה שאלת ה'קרוק-פוט' / 'סלאו-קוקר', סיר בישול איטי בשבת. עד שהשאלה הגיעה אל שולחן גדולי ארץ הקודש, תפס כבר המכשיר תאוצה רבה בארה"ב, והוא זכה לפופולריות בקרב המוני חרדים לדבר ה', שבישלו באמצעותו את החמין לכבוד שבת קודש. השאלה ידועה ומוכרת - האם יש בשימוש בו משום 'הטמנה' האסורה בשבת. אז זכיתי לראות בחוש, מהמסד עד הטפחות, איך מתהווה בכלל ישראל פסק הלכה חדש. "כאשר הצגתי את השאלה בפני מרן הגר"ש אויערבך זצוק"ל, כאשר אני מצדי טורח לבאר את תהלוכות המכשיר ואת אופן פעילותו - הוא נמנע מלענות. הייתי אצלו כמה וכמה פעמים, במשך מספר שבועות, והוא עדין נמנע מלענות. בנו, הגר"ר ברוך זצ"ל, העיד לי אז כמה פעמים: 'אבא עסוק בשאלה הזו באופן מקיף ועמוק'. הוא טרח לברר בעיקר מה דעת גדולי פוסקי ארה"ב, ועל סמך מה נהגו להקל שם ולהשתמש בכלי זה.

"אחרי חודש ימים, ביקש ממני מרן הגר"ש זצוק"ל לגשת אל מרן הגרי"ש אלישיב לברר את דעתו, וכן ביקש לראות את תשובת מרן הגר"ש וואזנר שנכתבה אלי בעניין זה (ונדפסה בספרנו 'ארחות שבת'). והנה, דעת שניהם היתה להתיר - בתנאים מסויימים, ובענין זה, דעת מרן הגר"ש זצ"ל היתה מחמירה יותר. אחר ששמע את דעת שניהם, ושקל עוד ועוד, ניגש מרן הגר"ש זצוק"ל להוציא את פסקו, המחמיר, כאמור.

"אלא שכאן אירע דבר מעניין וחרגי: את פסק ההלכה כתב מרן הגר"ש זצ"ל על נייר מחברת... הוא לא השתמש בנייר המכתבים הרשמי שלו. מבנו הגר"ר ברוך זצ"ל שמעתי, שמלכתחילה ביקש הוא לתת לפסק ההלכה מעמד פחות 'תקיף', כשהוא מסביר את הנהגתו: 'אני שומע ומבין שבאמריקה יראים ושלמים רבים משתמשים בכלי הזה, וכנראה שהם גם ימשיכו בכל מצב. אם אוציא מכתב מפורש, עם פסק הלכה רשמי, יהפכו הללו לכאלו שעושים נגד פסק הלכה'. לכן, כתבתי את פסק ההלכה על נייר מחברת, שלא לתת לו תוקף של פסק הלכה רשמי".

"זו כאמור דוגמא אחת, לפסק הלכה הניתן מתוך שיקול הדעת של גדולי עולם, המביא בחשבון את מצב השואל או השואלים - ובמקרה הזה, אף את תגובתם..."

והנה דוגמא נוספת:

"לפני קרוב לחמש עשרה שנה, התפרסם הפולמוס בדבר כשרות פרות ממין הז'אבו (מין בקר המתאפיין בגיבנת בולטת בקצה הגב, סמוך לראש הבמה). מרן הגר"נ קרליץ זצוק"ל נקט כדעת מרן החזו"א, לפיה אין לאכול בשר בהמות אלו, בעוד דעת מרן הגר"ש וואזנר זצוק"ל, היתה כדעת הפוסקים שאין לחוש בזה.

"נכנסתי אז למעונו של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, כדי לברר

אני יכול להעיד, שבמשך כל השנים הללו, הוא מעולם לא הגיש לי חשבונית אחת בודדת על פחית שתיה או על חבילת ופלים. אמרתי לו: "ר' ירחמיאל! למה אתה לא קונה משהו לשתות, כשאתה מכתת רגלים ומסתובב בארץ ובעולם? אתה יוצא לדרך ימים שלמים לבית וממוסד למוסד, אתה לא צריך לשתות? לאכול? למה אתה לא קונה לעצמך משהו? זה לא בריא ככה!"... אבל הוא לא שעה לדברי...

הרב חיים פוקס, שותפו וחברו של הגאון רבי ירחמיאל קראם זצ"ל, עם שביבי זיכרון וניצוצי אורה ממסכת חייו המופלאה של הרב קראם זצ"ל

יעקב א. לוסטיגמן

בשבוע שעבר הבאנו את חציה של השיחה המרתקת שקיימנו עם הרב חיים פוקס, מי שהיה חברו הקרוב ושותפו הנאמן של הגאון רבי ירחמיאל קראם זצ"ל, במשך יותר מיובל שנים, של פעילות בלתי פוסקת בקירוב יהודים לאביהם שבשמים, ופעילות ענפה מאוד של זיכוי הרבים, והעמדת הדת על תילה ברחבי ארץ הקודש, ובמיוחד באזור הדרום.

הרב פוקס תיאר בשיחה, את הגוונים הרבים באישיות של הרב קראם, שידע בכל עת לצאת לפעילות שונה, ייחודית לאותה העת ולאותו המקום, ובכל פעם חתר בכל דרך אפשרית כדי להשיג את המטרה אחת והיחידה: לקרב עוד יהודי לאביו שבשמים.

"אני עצמי הייתי מנהל עבור הרב קראם את הנושא הכספי", מספר הרב פוקס, "לכל אורך 50 השנה האחרונות, כולל בתקופה האחרונה".

"לא היה לו חשבון בנק פרטי, כלומר היה חשבון בנק שהיה רשום על שמו, אבל דרך החשבון הזה היו מתגלגלים כספי צדקה רבים ל'קרן עזרה לתלמידים', לכוללים, לפעילויות השונות, הכל היה באותו חשבון, ואני הייתי מנהל את הרישום של ההוצאות וההכנסות, כדי שלא יתערבבו הכספים הפרטיים והציבוריים, וכן שלא ילכו כספים שהוקצו לפעילות אחת ו'יתבזבוזו' על פעילות אחרת.

"אני יכול להעיד, שבמשך כל השנים הללו, הוא מעולם לא הגיש לי חשבונית אחת בודדת על פחית שתיה או על חבילת ופלים. אמרתי לו: 'ר' ירחמיאל! למה אתה לא קונה משהו לשתות, כשאתה מכתת רגלים ומסתובב בארץ ובעולם? אתה יוצא לדרך ימים שלמים, מטייל בדרום מבית לבית וממוסד למוסד, אתה לא צריך לשתות? לאכול? למה אתה לא קונה לעצמך משהו? זה לא בריא ככה!'..."

"אבל הוא לא שעה לדברי, הוא טען שממילא הוא פוגש אנשים ומבקר משפחות, ולכן תמיד יש לו כוס מים וגם מגישים לו פרי או מאפה, ולכן הוא לא צריך לקנות לעצמו שום דבר על חשבון כספי הצדקה..."

"מצד שני, הוא לא היה חוסך בהוצאות כשזה היה לטובת אחרים. כשהיו פעילים שהיו צריכים דרבון - הוא ידע להוציא כסף, לקנות לבחורי הישיבות בגדים, לדאוג לכל מה שצריך. כשהיו צריכים להכין נער לקראת מבחן קבלה לישיבה, ור' ירחמיאל ידע שהוא צריך אברך, שילמד אתו באופן פרטי במשך כמה שבועות, כדי להתכונן למבחן כראוי - הוא לא היה מהסס.

"כך בכל נושא. כסף לא היה שיקול, הוא תמיד ידע לגייס עוד אם צריך, אבל על עצמו - הוא לא רצה להוציא כלום!"

הדבר הבולט ביותר שהיה באישיותו, היא שלא הניח ידו מכל דבר של מצוה.

"היה זה לקראת חג הפסח. באו לר' ירחמיאל ההורים של אותם ילדים, שהוא עצמו שכנע אותם לשלוח אותם למתיבתות, וטענה כבדה בפיהם.

"אמרת שהילדים שלנו יכבדו אותנו יותר, אם יקבלו חינוך תורני. הם באמת מכבדים אותנו אבל מרחוק..."

"מה זאת אומרת? שאל הרב קראם, 'הם לא באים לבקר בבית?'. ההורים השיבו שהם דווקא כן באים, אבל רק בשאר ימות השנה. הם לא מוכנים לבוא לחג הפסח. הם רוצים להישאר בישיבות

ובמתבתות, כי הכשרות בבית ההורים בחג הפסח לא מספיקה עבורם.

"הטענה של הילדים היתה מאוד חזקה. באשדוד ובכל אזור הדרום - לא היה אפשר אז להשיג מצות בכשרות מהודרת. מצות של 'העדה החרדית' היו רק מצות הלפרין, והיו צריכים לנסוע לירושלים כדי לקנות. כך גם מוצרים אחרים, תבלינים כשרים לפסח - הם לא שמעו על זה שם בדרום. לא היה דבר כזה ממרח שוקולד כשר לפסח, הדברים הכי בסיסיים - לא היו.

"הרב קראם חשב קצת ואמר להורים: 'מה הבעיה? תקנו כשר לפסח! אתם לא מצליחים להשיג? אני אמכור לכם!'.

"וכך הוא החליט שתפקידו הוא להביא מוצרים כשרים לעם שבשדות. הוא פתח חנות מיוחדת לחג הפסח, שנוודת בכל רחבי הדרום, והתחיל למכור מצות, סוכר, מלח, תבלינים, ממרחים, כל מה שהיה להשיג בהשגחת בד"ץ 'העדה החרדית' או בהכשרים מעולים. הוא קנה בכמויות גדולות ומכר לכל דורש בלי להרוויח שקל, הכל לשם שמיים.

"ברגע שהוא פתח באשדוד, הגיעו מאשקלון ואמרו לו, 'מה איתנו? גם אנחנו שלחנו ילדים למתבתות?!'... הוא התחיל לעשות משלוחים לכל הדרום, פתח סניפים של החנות והיה מוכר מוצרים כשרים לפסח, כשלשם כך הוא הפעיל מתנדבים רבים, שארגנו והפעילו את המערך, שנסעו והביאו ולקחו והעבירו סחורה...

"סיפר לי השבוע חבר באשדוד, שפעם ר' ירחמיאל שלח אותו בערב פסח לדימונה, עם קופסה של שניים וחצי קילו מצות הלפרין, למשפחה שלא הצליחה להשיג מצות בכשרות מהודרת!

"באחת הפעמים נגמרה לו הסחורה, והיה צורך להביא בדחיפות עוד סחורה מירושלים. הוא לקח את הטנדר ונסע לירושלים, העמיס עליו סחורה חדשה וחזר לאשדוד באישון ליל.

"באותה העת לא היה את כביש 7 כמובן. נסעו משער הגיא לצומת שמשון, לצומת נחשון, וממנו עד צומת מסמיה (צומת ראם) בכביש 3, ומשם חזרה צפונה בכביש 40 עד צומת כנות לכיוון אשדוד...

"יודעי דבר ידעו, שאפשר לקצר את הדרך דרך מושב בית חלקיה, והרב קראם היה מיודעי דבר. הוא חצה את המושב, ובכביש שבין קיבוץ 'חפץ חיים' לצומת 'חפץ חיים', כביש צר ומפותל שנמשך כמה קילומטרים עם סיבובים חדים, שם בתוך החושך והשממה - נתקע הטנדר...

"הוא עוד לא הספיק לצאת ולבדוק מה הבעיה, ופתאום נעצר מאחוריו ג'פ, בו נוהג חבר טוב שלו, הרה"ג ר' שמואל דוד מרזל זצ"ל, שהיה אז פעיל צעיר ונמרץ כמוהו. הם חיברו כבלים, הטעינו חשמל במצבר של הטנדר, וכעבור כמה דקות המשיך הרב קראם בדרכו. הסייעתא דשמיא היתה כל כך מוחשית, כי הכביש ההוא היה שמם באותה תקופה, יכולת לעמוד שם שעות בלי לפגוש נפש חיה.

"זאת רק דוגמה אחת מיני רבות, לצורת ההתנהלות של הרב קראם. הוא עשה כל מה שנדרש ממנו, פתח מכולת, נסע לירושלים, עשה כל דבר אפשרי כדי לסייע. ומשמים העניקו לו עזרה מיוחדת

להצליח בכל דרכיו באופן על טבעי.

"אבל המאפיין הבולט ביותר היה, שהרב קראם אף פעם לא נח על זרי הדפנה. הוא תמיד חיפש איפה אפשר לעשות עוד, איפה אפשר להוסיף, לייצר עוד פעילות, להרבות עוד לימוד תורה, לפתוח עוד כולל, להקים עוד שיעור, לייסד עוד ישיבה. הוא כל הזמן חיפש להוסיף ולהוסיף.

"גם אחרי שכבר החזיר בתשובה אלפי יהודים, והציל אותם מחיי הפקר לחי"ת תורה ויראת שמים, הוא עדיין רצה שהילדים בבית הכנסת שלו ילמדו עוד רבע שעה בערב, למרות שהם ילדים טהורים, יראים ושלמים מבתי חרדיים שעתיים במוסדות תורניים, גם עליהם הוא רצה להשפיע שילמדו עוד קצת, שיוסיפו עוד זכויות, הוא לא הניח מידי שום הזדמנות של ריבוי לימוד התורה וזיכוי הרבים.

"כך למשל, בשנים הראשונות הוא ראה שביבנה יש מקום לפעילות תורנית חזקה יותר. הוא מצא שם קבוצה של בחורים מעולי פרס, שלמדו חשמלאות בשעות אחר הצהריים. הלך והקים להם כולל ערב, דאג שיגיעו כל יום שלושה-ארבעה אברכים מאשדוד, וילמדו איתם. מהפעילות הזאת לבדה יצאו כמה וכמה משפחות חרדיות. אני מכיר את המשפחות הללו, הבחורים של אז הפכו לאבות וסבים, יש להם כבר נינים ראשונים, ומשפחות גדולות ההולכות בדרך התורה והיראה, רק בזכות אותה פעילות.

"היה ביבנה גם פעיל מקומי, שעבד כמורה בבית ספר של החינוך העצמאי. יהודי עם לב חם מאוד שגם רצה להרבות בזיכוי הרבים, אבל לא היה לו מימון. הרב קראם היה דואג למימון..."

ישיבות 'בין הזמנים' הראשונות

"ביום מן הימים, הבריק הרב קראם עם רעיון חדש", ממשיך הרב פוקס בשטף הסיפורים. "היה זה כשראשוני תלמידי המתבתות הגיעו לחופשת 'בין הזמנים'.

"היו לומדים חצי יום במתכונת ישיבתית רגילה, ובחצי היום השני היו פעילויות פעמיים-שלוש בשבוע, עם אטרקציות, בריכות וכל מיני סוגים של פעילות, ובסוף 'בין הזמנים' עשו טיול גדול לצפון, עם הליכה בנחלים וכו'.

"מאות בחורים היו משתתפים, והם היו צריכים ללכת לישון מוקדם, כדי להגיע בבוקר לישיבת 'בין הזמנים', ובערב היו עייפים אחרי הפעילות. ככה הוא החזיק אותם, ורבים מהם מודים בפה מלא, שהם 'נשארו בלימוד' רק בזכות אותם קעמפים מיוחדים, שהיה הרב קראם עורך בשנים ההן.

"כשלא היה כסף, הוא היה יוצא לגיוס כספים, בארץ ובעולם. בימי הפורים הוא היה לוקח את האקורדיון שלו, עם כמה מהילדים שלו ושלנו. ומכניסת הפורים ועד צאתו, בשני ימי הפורים, הוא היה 'חורש' את ירושלים ובני ברק. משפחות היו מחכות לו, והוא היה מגייס סכומים גדולים למימון הפעילות. ככה בכל שנה, היו יהודים רבים שידעו לשמור לו מראש סכומי כסף נאים, כי העריכו אותו, וידעו עד כמה גדולים מעשיו וכמה כבירה הפעילות שלו.

"אבל מעניין לציין, שלמרות שהוא היה עם לב כזה ענק, אהב כל

יהודי באשר הוא, את כולם הוא חיבק וקירב לדרך התורה והמצוות, לא ראה באף אדם כמישהו שהוא נמוך מדי - ובכל זאת הוא אף פעם לא ירד אליהם, אלא תמיד העלה אותם אליו.

"הוא הרי היה יתום מגיל קטן מאוד. אביו ר' יעקב ליבר הי"ד, נהרג מרסיס של פגז ירדני שפגע בו במלחמת השחרור, כשהילק חלב לאנשים שהיו במקלטים תוך מסירות נפש כפשוטו.

"כאשר הוזמן הרב קראם פעמים רבות, לשאת דברים בכינוסים בתקופת ימי הזיכרון במקומות שונים, הוא היה מגיע, ואומר את מה שהוא רצה להשמיע, לא את מה שהם רצו לשמוע. הוא לא התבייש לעמוד בפני קהל שאינו חרדי בכלל, ולזעוק חמס על חילולי השבת והפריצות... הוא לא היסס לעמוד שם, ולזוזף בהם על כך שהם רוצים לגייס את לומדי התורה לצבא, ובכך לשמוט את הקרקע מתחת סלע קיומו של העם היהודי. הוא לא נשא להם פנים ולא חשש מפני איש!

"גם במאבקים על צביונה של שכונת 'הר נוף' בירושלים - יכלו לראות את זה, וגם בכל נושא אחר. הוא היה הולך למרפאת שיניים, נכנס פנימה, אוסף את כל העיתונים הלא ראויים שמפוזרים שם עבור קהל הממתנינים, זורק את הכל לפח, ובמקום זה שם עיתונים כשרים, או ספרים תורניים קלים לקריאה ולימוד... אלו היו פעולות שגרתיות אצלו, זה לא היה משהו חריג בסדר היום שלו.

"אבל כאמור, הוא היה אדם עדין, אוהב ישראל, בעל לב רחום וחנון. כשהוא שלח נער ללמוד בישיבה, הוא היה עוקב לוודא שטוב לו בישיבה. ברגע שהבחור הסתדר - הפסיק הרב קראם לעקוב. הוא לא חיפש את הסיפוק שבהצלחה, אלא את הדאגה לכך שאכן תהיה הצלחה. הוא המציא את המושג הזה של טיפול בבוגרי כיתות ח'. קודם כל הייתה זו דאגה, שבסיום היסודי יעברו ללמוד בישיבה קטנה. לא כל ההורים שיתפו פעולה, ולא כל הבחורים הצעירים היו מוכנים לכך. הרב ירחמיאל עבר במשך השנה בכל כיתות ח' בבתי הספר של ה'חינוך העצמאי', ולא חסך שום מאמץ להביא אותם לישיבות קטנות. ואחרי שנכנסו לישיבה, לוודא שהם מסתדרים... הוא היה ממייסדי 'פרויקט טורונטו', והיה לו חלק בכל הפעילות של זיכוי הרבים במשך שנים רבות."

גאון בתורה, גאון בהתמדה

"אחרי שסיפרתי את כל הדברים האלו", אומר הרב פוקס, "חשוב לי להדגיש ואני רוצה שתפרסמו בהבלטה, שהרב קראם לא רק היה עסקן מזהיר, לא רק לוחם ללא מורא, לא רק מגדולי מזכיי הרבים בדורו, אלא גם תלמיד חכם עצום, ומתמיד בסדר גודל נדיר במיוחד. "זכיתי להיות חברו הקרוב, מאז אותו יום שיש בישיבה ועד סוף חייו. אחרי חתונתו, כשגר באשדוד במשך כמה שנים, למדנו יחד בסדר שלישי. זה היה תענוג ללמוד אתו, איזה ידע, איזו חשיבה, איזו התמדה!

"המשפחות שלנו הן כמו משפחה אחת, עד כדי כך היינו קרובים. כאשר עבר לגור בירושלים, והמשיך לבוא להיות בישיבה ביום הכיפורים, היה מתארח אצלי. היתה לו 'חזקה' לגשת בישיבה לפני התיבה ל'שיר היחוד' ושיר של יום ביום הכיפורים. המנהג בפוניבז' וכך גם בגרודנא, שאומרים את 'שיר היחוד' בלילה אחרי ערבית, ובבוקר לפני התפילה אומרים שוב את 'שיר היחוד' של אותו יום ו'אנעים זמירות'. היו בחורים רבים שהיו מזרזים את עצמם לקום מוקדם, ולהגיע לתפילה לפני הזמן, רק כדי שלא יספסו את האמירה הנעימה של הרב קראם.

"בכל אופן, כשהיה מגיע יהודי כמו הרב קראם לישיבה, כמובן שהבחורים התענגו על כל רגע במחיצתו, וכך בלילי יום הכיפורים הוא תמיד היה נשאר בבית המדרש אחרי התפילה, משוחח עם בחורים רבים שהתקבצו סביבו, מדבר איתם על גודל השעה, על הדברים שאפשר להשיג ביום הכיפורים, ובכלל על השמחה בקיום המצוות, ועל אימת הדין שצריכה להיות בלבבות ביום הכיפורים.

"היו פעמים שהוא היה מגיע לישון רק בשעה אחת בלילה. כשקמתי בשעה 5:00 כדי להתחיל להתארגן לתפילה, הוא כבר היה יושב ושקוע בלימוד, אני לא יודע כמה זמן הוא ישן בכלל..."

"הוא היה מוכר בעיקר כדרשן, אבל הוא מסר גם המון שיעורים עיוניים בהלכה, שיעורים שהקליט בטלפון ושמסר בפני קהל, וכן כתב מאמרים תורניים רציניים מאוד.

"היה לו ידע מופלא גם בהלכות פחות מצויות ופחות ידועות בזמנינו, כמו הלכות תרומות ומעשרות, הלכות 'שביעית' ועוד. לא פעם הייתי אומר לו איזה דבר הלכה או דבר תורה, והוא היה מוסיף עלי כהנה וכהנה ציטוטים מכל מקומות ספרים, שתלמידי חכמים מן השורה לא מגיעים אליהם, כי באמת היה ר' ירחמיאל גדול בתורה. "לא בכדי זכה רבי ירחמיאל להערכה רבה מאת רבותיו. אומרים שמרן הגרא"מ שך זצ"ל אמר, שהוא מקנא בעולם הבא של ר' ירחמיאל. בעיני ראיתי את החביבות העצומה שהפגין הרב שך כלפיו בכל הזדמנות.

"אני זוכר שפעם תבעו אותנו, את ר' ירחמיאל ואותי ל'דין תורה' אצל הרב שך. היו כמה עסקנים שכעסו על פעילות מסוימת שעשינו, כי סייענו לאיזה גורם בזיכוי הרבים וזה היה נגד את האינטרס שלהם, ולמרות שגם הם מצדם עשו זאת מתוך רצון להיטיב ולצורך זיכוי הרבים, הרב שך פסק לטובתנו, ואמר שהפעילות של ר' ירחמיאל חשובה יותר מכל דבר אחר.

"בתקופה בה גר באשדוד, כאברך צעיר, התגורר הרב קראם זצ"ל באותו הבניין יחד עם ראשי הישיבה הגאון רבי דב צבי קרלנשטיין זצ"ל, ויבלחט"א הגאון רבי צבי דרבקין שליט"א. ראש הישיבה הרב קרלנשטיין זצ"ל תמיד היה אומר, שהוא שמח להיות שכנו של ר' ירחמיאל קראם, ושהוא מתפלל לקב"ה שיזכהו להיות שכן של הרב קראם גם בעולם הבא!"

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

כשעמד סמוך לגדר, ראה שם רבי אליהו מחזה מרטיט, אשר שנים רבות לאחר מכן היה חוזר ומספרו בהתפעלות מיוחדת; אשה ענייה מרודה, שאף היא עברה באקראי סמוך לגדר ושמעה את הזעקות, ניגשה אל הגדר, חתכה את לחמה הקטן והדל לשני חציים, והושיטה להם חלק אחד ברוחב לב!

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

יהודים כלואים במתחם סגור ומסוגר וסביבם גדר תיל גבוה, ומתחננים לפת לחם ומעט מים. זה כמה ימים שלא בא דבר מאכל לפיהם, סיפרו האנשים, כי אם לא ישיגו כדי קיום הגוף הרי שהם עומדים לגווע ברעב. כמוכן, רבי אליהו ועמיתו מיד עזבו את המטרה אשר לשמה באו הינה, והחלו לפעול ככל אשר לאל ידם לסייע בשחרורם ולהביא לרווחתם. כשעמד סמוך לגדר, ראה שם רבי אליהו מחזה מרטיט, אשר שנים רבות לאחר מכן היה חוזר ומספרו בהתפעלות מיוחדת; אשה ענייה מרודה, שאף היא עברה באקראי סמוך לגדר ושמעה את הזעקות, ניגשה אל הגדר, חתכה את לחמה הקטן והדל לשני חציים, והושיטה להם חלק אחד ברוחב לב!

מגיד המישרים הגאון הצדיק רבי שלום שבדרון זצ"ל, כשהיה מספר ברבים סיפור זה בשם רבו רבי אליהו, היה משתף את השומעים בהרגשי לבבו הטהורים; מהיכן צומח כח כה מופלא באשה דלת אמצעים?! הלא זה נשגב מבינת אנוש! אשה שאין לה לחם בבית, חותכת חצי מפיתה ומעניקה לצדקה?! הרי זה כמו שתחתוך מן הבשר החי, משארית חיותה עלי אדמות?

אין זה אלא מכח ה"קדושים תהיו כי קדוש אני השם". אלו הם כוחות אדירים, עוז ותעצומות בלתי מובנים, הטמונים בתוך תוכו של כל יהודי ויהודי, וכלולים באותה מתנה שהעניק לנו הבורא "קדושים תהיו". רבי שלום הגדיר זאת כך: "כשם שהחמור לא יכול להיות אדם, כך היהודי לא יכול להיות סתם אדם. יהודי הוא קדוש! טבועה בו קדושה במעין קדושת השם יתברך, והיא המניעה אותו לנהוג אחרת מסתם בני אדם".

"קדושים תהיו כי קדוש אני השם!"

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

בכל פרשה ופרשה בתורה הקדושה, ישנה ייחודיות שונה, לקחים ומסרים אחרים, ובוודאי כל אחת ואחת מהן הינה מגופי תורה, חשובה ונחוצה בפני עצמה. אך נדמה כי פרשת קדושים בולטת היא בחשיבותה, יסודותיה הן נשמת אומתנו, ובה צפון סוד קיומנו המבדילנו מכל האומות.

דברים נשגבים ביותר כתובים בזהר הקדוש (דף פא עמוד א), נצטט את תרגומם:

"פרשה זו של קדושים תהיו היא כלל כל התורה כולה, כי בה כלולות בקצרה רוב מצוות התורה, והיא חותם האמת של הטבעת. בפרשה זו התחדשו בה סודות עליונים של התורה, כל הפקודות והציווים המופיעים בעשרת הדברות, הגזירות, העונשים והמצוות העליונות. וכאשר הגיעו החבראי קדישא [של רבי שמעון בר יוחאי] ללמוד פרשה זו, היו שמחים מחמת כללות התורה והסודות המרובות הנמצאות בה". כך גם ה'אור החיים' הקדוש מציין זאת בלשון קודשו: "ולטעם זה דקדק לומר אל כל עדת בני ישראל, לומר, כי מצוה זו קדושים תהיו היא מצוה שישנה בכל אדם, שכל איש ישראל בקיימו מצוה זו קדוש יאמר לו, ואין הדרגה בישראל שתהיה נמנעת מהשגה זו".

מבואר, כי כל איש ישראל לפום דרגה דיליה, מחוייב במצוות הקדושה, וכל אחד מסוגל ויכול לרומם את מצבו ולהתקדש. הקדושה טבועה בנפשם של כלל ישראל, ומה שמוטל על האדם היא רק החובה לשמר את אותה קדושה, לא להממה ולחללה חלילה.

וזו הסיבה ששמחו התנאים בהגיעם לפרשת קדושים, כי כאן העידה התורה שכל העדה כולם קדושים, "דבר אל כל עדת בני ישראל". כל יהודי באשר הוא, בכל רמה שיהיה ובכל מצב שימצא, מסוגל וחייב לנהוג בקדושה. לא נדרשת לזה עבודה יוצאת מגדר הרגיל, אלא, כפי המובא בהמשך הפרשה, רק לשמור על פשטות התורה ולקיים מצוותיה כראוי, וכבר יגיעו לידי קדושה, וזו היתה סיבת שמחתם הגדולה, שכל יהודי ויהודי שייך אל הקדושה!

בספר 'לב שלום', מובא את שסיפר הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל, בעל ה'לב אליהו', כי בצעירותו, כאשר שימש כמשגיח בשיבה לצעירים בעיירה קלם, נקלעה הישיבה למצב כלכלי קשה ביותר, עד שרעבו לפת לחם ממש. רבי אליהו נחלץ חושים להציל את הישיבה מסגירה, ויחד עם רב העיירה, הגאון רבי אברהם יצחק פרלמן זצ"ל הי"ד, בעל ה'פני אברהם', כיתתו רגליים לקבץ נדבות להחזיקה.

כשעברו באחת העיירות הסמוכות לקלם, שמעו קריאות הצלה נואשות מפינה נידחת בעיירה. כשהתקרבו למקום גילו, לחרדתם, מאות

יצאתי משם, ומיהרתי לנסוע לכותל המערבי. ישבתי זמן רב ואמרתי תהילים. הייתי מאוד נרגש. אני? איך אני יכול למסור שיעור למצלמה? אני רגיל למסור שיעור לחמישה או שבעה אנשים, את השיעורים האלו המצולמים יפרסמו בכל העולם מי יודע אם אצליח??

הרה"ג רבי מאיר שפרכר, מרביץ תורה לאלפים וממגידי השיעור של 'דרשו', מספר איך הכל התחיל, ואיך 'דרשו' מצאו אותו ולימדו אותו למסור שיעור מול המצלמה

יעקב א. לוסטיגמן

אלפים רבים מאזינים מדי יום לשיעוריו, דרך מוקד השיעורים הטלפוני של 'דרשו' ובאמצעות פלטפורמות הפרסום השונות של 'דרשו' ושל ארגונים אחרים העושים שימוש בשיעורים אלו ומפרסמים אותם בכל דרך אפשרית, בשל האהדה הרבה בה הם מתקבלים בקרב לומדי 'הדף היומי'.

מגידי השיעור שזוכה להולך איתו אלפי תלמידים נאמנים, הצועדים איתו במעלה הדרך, ומסיימים איתו מסכת אחר מסכת, הוא הרה"ג ר' מאיר שפרכר, תלמיד חכם צעיר המתגורר באשדוד, ומשתייך לקהילת חסידי פיטסבורג.

לרגל תחילת לימוד מסכת יומא, פנינו לרב שפרכר, וביקשנו לשאול אותו כיצד הגיע למקום הזה, וכיצד הצליח להפוך בגיל צעיר יחסית למרביץ תורה בהיקף כה נרחב.

"רק מי שנסתרה ביתו יחשוב שכוחו וחכמתו עשו לו את החיל הזה", אומר הרב שפרכר, "ההשגחה העליונה גילגלה את הדברים כך, ומה' מצעדי גבר. אני לא תכננתי את זה, ולא חלמתי להיות במקום הזה, וגם היום אני נדהם שאנשים רבים באמת נהנים לשמוע את השיעורים שלי. לצד תלמידי החכמים המופלגים, גאוני ארץ ואדירי התורה שמוסרים שיעורים בהירים בהסברה נפלאה.

ובכל זאת, איך התחלת, מאיפה הכל התחיל?

"מגיל צעיר היתה לי משיכה לכיוון הזה של לשאת דברים בפני קהל, הייתי מדבר בפני אנשים בהזדמנויות שונות, אבל לא חשבתי אף פעם שההשגחה העליונה מועידה לי את הזכות להיות מרביץ תורה בכזה היקף.

"בקהילה הקדושה פיטסבורג, אליה אני משתייך, יש תקנה שתיקן מורי ורבי כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א, יש סדר לימוד של 'עמוד היומי' שלומדים בקצב של עמוד גמרא ליום, ואני זכיתי למסור שם שיעור שהוקלט ונמסר והועבר בקו הקהילה של פיטסבורג. לא פעם הייתי מקבל ד"שים מבני פמלייתו של הרבי זצ"ל, שהיה מורה להשמיע את השיעורים שלי במהלך הנסיעות שנסע עמם לשמחות ואירועים, וזה נתן לי הרבה מאוד חיזוק.

"כשהתחיל המחזור ה-13 של 'הדף היומי', בשנת תשע"ב, הייתי אברך צעיר מאוד, והתארגנה קבוצת אנשים אצלנו בשכונה, שרצו

לפתוח שיעור והציעו לי למסור את השיעור.

"האמת שקצת חששתי. הייתי כבר רגיל אז למסור שיעור, אבל הסתפקתי אם אוכל לעמוד בקצב של דף ליום, זה אומר להכין היטב כל יום דף חדש ולמסור את השיעור בפני קהל, כלומר להיות מוכן כראוי. כשחשבתי על פרק 'כיצד מברכין' התמלאתי חשש... האם אצליח להספיק תוך יום דף ב'כיצד מברכין' עם המושגים המגוונים של דיני ברכות הנהנין ברמה כזאת של ידע ובהירות שאוכל למסור שיעור כראוי? האם אצליח להקיף בכזאת מהירות את כל פרק 'שלושה שאכלו' בו מפורטים מקרים מורכבים בענייני זימון וברכת המזון, אלו לא פרקים קלים... ומי מדבר על מסכת שבת... האם אוכל לצלוח את כל מסכת עירובין שהיא ידועה כמסכת מורכבת במיוחד."

"החלטתי למסור את השיעור בבית כנסת שקט ולא מרכזי, מאחר וכעת רק התחלתי לצבור ניסיון במסירת שיעורים בדף היומי. בתחילת הלימוד אמרתי לחברי השיעור: 'נלמד כל יום רק דף אחד, אם נצליח, נמשיך ללמוד דף נוסף. גם אם בסוף נגלה שבהמשך אנו לא מצליחים ללמוד את אותם דפים מורכבים, נוכל לדלג עליהם, או לקבוע את הלימוד במסכת אחרת, קלה יותר."

"וכך יצאנו לדרך, כל יום הסתכלתי רק על הדף הבא, אפילו לא חשבתי מה יהיה בעוד יומיים. עוד דף, ועוד דף, והנה אנחנו כבר מתחילים 'כיצד מברכין'.

"החלטתי שאני מנסה לעבור גם את המשוכה הזאת. נכנסתי לעניין,

הוא התחיל להסביר לי במה מדובר, ואני קמתי ממקומי ורציתי לצאת. 'זה לא מתאים לי', אמרתי לו, 'אני אבוא לירושלים למסור דרשות והרצאות מול מצלמה? לא חושב!

מה אכפת לי שיצלמו אותי תוך כדי, ואם אחר כך עוד יהודי אחד או שניים יצפו בזה וילמדו תורה, והיה זה שכרי.

"היה אז ערב הכשרה ראשוני, ובסייעתא דשמיא לא יכולתי לבוא. אם הייתי מגיע לשם, הייתי מבין שמדובר על משהו אחר לגמרי, על ישיבה באולפן והקלטה מקצועית, עם השקעה מיוחדת. זה לא משהו שעושים כבדרך אגב, ולא הרי שיעור הנמסר בפני קהל כשיעור הנמסר למצלמה, זה צורת הגשה שונה ורמת מחויבות אחרת.

"אבל לא ידעתי, כי נעדרתי מאותו ערב הכשרה, וכך כשהוזמנתי לפגישה, חשבתי שעכשיו עומדים ללמד אותי איך מפעילים את המצלמה, ואני חוזר הביתה עם מצלמה וציוד שיאפשר לי לצלם את השיעורים שלי.

"הגעתי לירושלים, נכנסתי לכתובת שאליה הוזמנתי, ישב שם הנציג של 'דרשו', ר' יעקב קרישבסקי קראו לו, הוא התחיל להסביר לי במה מדובר ואני קמתי ממקומי ורציתי לצאת. זה לא מתאים לי, אמרתי לו, אני אבוא לירושלים למסור דרשות והרצאות מול מצלמה? לא חושב. אני הסכמתי לשים מצלמה אצלי בשיעור באשדוד, שיעור שאני מוסר ממילא, אבל לא לבוא לירושלים בשביל דרשות והרצאות.

"זה היה די ברור שגם הוא מבין שנפלה כאן טעות ושאני לא אמשיך עם זה, אבל הוא אמר לי: "אתה הרי מגיד שיעור ודרשן, אני ממילא יושב כאן ליד אולפן עם כל הציוד הנדרש, ויש לי זמן כי המגיד שיעור הבא צריך להגיע רק בעוד חצי שעה. אז מה אכפת לך? בוא שב מול המצלמה ותגיד איזו דרשה על מה שאתה רוצה. אף אחד לא מפסיד וכולם מרוויחים..."

"הוא היה מאוד נחמד, ואני השתכנעתי. אמרתי באמת למה לא? אני הרי אומר דרשה בכל הזדמנות, בכל אירוע שאני מגיע מבקשים

הרחבתי את הידע שלי בנושאים שעליהם מדבר הפרק, ו... הצלחנו לעבור אותו בשלום בחסדי שמים. לא האמנתי שאנחנו כבר בפרק שביעי ושמיני והנה הגיע הסיום של מסכת ברכות.

"האמת שהייתי מאוד נרגש, כי זאת היתה הפתעה. התרגשתי שזכינו לעמוד ביעד ולהעביר שיעורים ברורים בלי "לטייח" שום דבר, וכך לסיים את כל המסכת. הרב של בית הכנסת הגר"י בן דוד שליט"א ערך עבורנו חגיגה גדולה לכבודה של תורה, ונכנסנו ללימוד של מסכת שבת בשמחה ובהתרגשות, כשהפעם אחרי שלמדנו בבהירות ובהבנה מסכת אחת כבר הייתי יותר בטוח שנזכה לחגוג גם את הסיום של מסכת שבת... אבל עדיין התפללתי שנצליח להחזיק מעמד 156 שיעורים, התחלנו את מסכת שבת בתוך ימי חול המועד של חג סוכות תשע"ג מתוך תקווה להתמיד.

"למדנו דף ועוד דף, במשך כל ימות החורף, פתחנו את השיעור כל בוקר בשעה 7.30 מזגנו כוסות קפה ותה מהבילים כדי להתחמם מעט מהצינה והרוחות המנשבות בחוץ והמשכנו ללמוד כל יום רק את הדף של היום, בלי לחשוב על המחר.

זכורה לי אפיזודה מעניינת: בליל פורים של אותה שנה הוזמנתי להשתתף אחר קריאת המגילה בסעודה עם המשפחה המורחבת, אך עדיין לא הייתי מוכן לגמרי לשיעור של מחר (של פורים בבוקר לפני התפילה...), נכנסתי לשטיבל של חסידי גור, ופתחתי גמרא מסכת שבת כדי להכין את השיעור כראוי, אך כשפתחתי את הגמרא גיליתי שמדובר בסוגיא מורכבת מאוד בידינו מוהל היוצא מן הזיתים (שבת דף קמ"ד) והייתי חייב לשבת זמן ממושך לקול צלילים פורימיים שבקעו מכל עבר, ולעמוד ביגיעה רבה על דף גמרא.

לקראת ראש חודש ניסן זכינו לשמוח בשמחת הסיום של מסכת שבת, השמחה כמובן היתה עצומה, נערכה עבורנו פעם נוספת סעודה כידי המלך לגמרה של תורה על ידי הרב של בית הכנסת שכאן המקום להודות לו על התמיכה והסיוע שלו לאורך כל הדרך "נכנסנו למסכת עירובין עם אותה מתכונת: אנו לומדים כל יום רק את הדף של היום! כמובן הקדמתי ולמדתי את המושגים, בצורה יסודית פילסתי דרכי בין העירובין השונים, איך נראית בדיוק צורת מבוי, וכו' וכו'. לשמחתנו אנחנו נמצאים עכשיו בדור שבו יש עזרים ויזואליים בלי סוף, תמונות והמחשות עם סוגים שונים וצבעים מגוונים, והלימוד של מסכת עירובין בדורנו אינו מתקרב לקושי של לימוד המסכת הזאת לפני שלושים או ארבעים שנה.

• ואיך הפכת פתאום למגיד שיעור מפורסם כל כך?

"ביום מן הימים אמרו לי שבארגון 'דרשו' פותחים יחד עם 'קול הלשון' קורס מזורז שבו מכשירים מגידי שיעורים למסור שיעורים ודרשות מול המצלמה, ולאחר מכן יצלמו שיעורים שלהם ויפרסמו בפלטפורמות הפרסום של 'דרשו' ו'אחינו', וכמובן גם ב'קול הלשון'. בעידודו של אבי מורי הג"ר יעקב צבי שפרכר שליט"א מחשובי בוגרי כולל ש"ס ומרבני מכון ראש פינה החלטתי לנסות, מה יכול להיות?

"אני הייתי בטוח שהכוונה היא ששימו לי מצלמה בבית הכנסת הקטן בו אני מוסר שיעור, אני ממילא אומר שיעור כל יום, אז

ממני לשאת דברים ואני אכן נושא דברים. מה הבעיה לומר עכשיו מול המצלמה איזו דרשה שאמרת בתקופה האחרונה?
"התיישבתי, הוא כיוון את המצלמה, הצמיד לי מיקרופון קטן ואני התחלתי לדבר, דרשתי ודיברתי, סיימת, הוא עצר את הצילום והוריד ממני את המיקרופון, לחצתי את ידו לאות פרידה ממנו וגם מ'דרשו', ושבת לביתי."

"הסיפור הזה נשכח ממני לחלוטין, לא חשבת על זה יותר, ואפילו לא טרחת לברר אם הדרשה הזאת התפרסמה או לא. אחרי שנה או שנה וחצי פתאום מתקשר אלי יהודי בשם ר' משה הרמן, מנהל מחלקת המדיה ב'דרשו'. "שלום הרב שפרכר", הוא אומר לי, "הנהלת 'דרשו' מאוד התלהבה מהשיעור שמסרת אצלנו לפני שנה וחצי מול המצלמה, אנחנו רוצים להזמין אותך להעביר תוכנית על 'מתיקות התורה'."

"התחלתי לעבוד על זה, ואז אמרו לי, שאני מוזמן למשרד הראשי של 'דרשו' ברח' הקבלן 45 בירושלים, לפגישה עם ההנהלה "הגעתי לפגישה בהתרגשות גדולה. ארגון 'דרשו' הוא ארגון ידוע ומפורסם, בטח המנהל הוא אדם מאוד עסוק ומאוד סמכותי. אבל התקבלתי בחום, אווירה מאוד נחמדה ומזמינה, ממש הרגשתי בבית."

"המנכ"ל אומר לי שהוא צפה בשיעור שמסרתי אז באולפני 'דרשו' והחליט להציע לי למסור שיעור קבוע בדף היומי, 30 שיעורים בחודש."

"באותה פגישה עם הנהלת 'דרשו', קיבלתי בתוך שעה אחת בלבד ארגז כלים מושלם עם עצות זהב איך להגיש שיעור מול המצלמה בצורה מושלמת, והעצות הללו מלוות אותי לאורך כל הדרך איני זו בלעדיהן אפילו פסיעה אחת, כמובן עם סיעתא דשמיא גדולה. אני חושב שזהו סוד ההצלחה של השיעורים הללו."

"יצאתי משם, ומיהרתי לנסוע לכותל המערבי. ישבתי בכותל זמן רב ואמרת תהילים. הייתי מאוד נרגש. אני? איך אני יכול למסור שיעור למצלמה? אני רגיל למסור שיעור לחמישה או שבעה אנשים, חברים מהשכונה. את השיעורים האלו המצולמים יפרסמו בכל העולם מי יודע אם אני אצליח."

"אמרת להקב"ה: כאן במקום הזה שכן הבית הגדול והקדוש - בית המקדש, כאן הקריבו את כל אותם קרבנות עליהם אמסור את השיעורים במסכת זבחים. זכה אותי להיות שליח נאמן להעביר את מתיקות תורתך לעם ישראל."

"בהמשך נכנסתי אל הקודש פנימה אצל כ"ק מורי ורבי האדמו"ר מפיטסבורג זצ"ל. הוא מאוד שמח ומאוד תמך ברעיון. אני קצת חששתי, הרי מדובר בשיעורים שאותם יראו אנשים דרך המחשב, וזה הרי לא כל כך מקובל אצלנו כל הנושא הזה, אבל הרבי חיך ואמר לי שהוא מבטיח לי שלא יהיה אפילו יהודי אחד שיקנה מחשב או יתחבר לרשת בגלל השיעורים שלי..."

"בעודנו מתחילים להתארגן ולהתכונן, החליטה הנהלת 'דרשו' לבוא

לקראתי ולחסוך ממני את הצורך לבוא לירושלים. במקום זה הוקם עבורי אולפן באשדוד, אותו בית כנסת שבו מסרתי את השיעורים עוד קודם לכן, הוקצה עבורי חדר מיוחד, שם הוצב מסך ירוק גדול, שמו לי כסא וחצובה על מצלמה, לימדו אותי להפעיל את הצילום ולשמור את ההקלטה בכל פעם, ומאז אני מכין שיעור, נכנס לחדר הזה ננעל בתוכו לשעה או שתיים, מוסר שיעור או שניים וחוזר לבית המדרש או לביתי. וכך השיעורים האלו הולכים ומתפרסמים בכל פלטפורמות הפרסום האמורות."

• אבל חוץ מהשיעור המוקלט אתה עדיין מוסר שיעור גם בפני קהל גדול, נכון?

"את השיעורים המוקלטים התחלתי למסור במסכת זבחים. רק לאחר מכן, כשסיימו זבחים והתחילו ללמוד מנחות, בא אלי הרה"צ רבי יעקב לייפער שליט"א, ראש ישיבות פיטסבורג ובנו של הרבי זצ"ל, שהיה מוסר אז שיעור בבית המדרש 'קהל חסידים' שהוא בעצם בית הכנסת המרכזי והפעיל ביותר באשדוד. הוא אמר לי שהוצעה לו משרה תורנית שאותה הוא מתכוון לקחת, ומחפש מגיד שיעור שימסור את השיעור במקומו ב'קהל חסידים'. הסכמתי ומאז אני זוכה למסור שיעור גם בפני קהל, לפעמים מדובר בקהל גדול..."

• מה ההרגשה היום, אחרי שכבר מסרת כנראה יותר מחצי ש"ס מול המצלמה, והשיעורים האלו קיימים ונזכרים לדור ודור, הנכדים והנינים שלך ואפילו בני הנינים ודורות הבאים אחריהם יוכלו ללמוד תורה מפיק, את כל הש"ס, זה בטח מאוד מרגש?

"ההרגשה היא של: "קטונתי מכל החסידים", ההצלחה היא הרבה יותר גדולה מהאדם עצמו. כי הרי כל בר דעת מבין שלהרביץ תורה לאלפים ורבות זוהי זכות נדירה, אלא מה, הקב"ה רצה להרבות תורה בדור ונתן בלב מייסדי 'דרשו' להקים מערך כזה ענק של זיכוי הרבים, ואלו בחרו בי להיות בין מגידי השיעורים שלהם, יחד עם מגידי השיעורים האחרים שכל אחד ואחד מהם הוא מגיד שיעור נפלא בזכות עצמו, וכך זכיתי שהתגלגלה אלי הזכות הזאת."

"ובהחלט, אני זוכה לקבל תגובות מאוד מחממות ומאוד מחזקות, אנשים מתקשרים מכל קצוות תבל, שואלים אותי שאלות מעניינות על הגמרא שיחות רבות באות בעיקר בסיימי מסכתות, ובמיוחד כשמדובר במסכת גדולה וארוכה, אני מקבל הרבה טלפונים ממאזינים קבועים שמתקשרים להודות ולברך אותי על השיעור, ואני שמח עם כל אחד ואחד מהם כאילו הוא היה החברותא שלי, כי אני באמת מרגיש קשר מיוחד איתם, הרי אני והם לומדים יחד כל יום, הם יושבים איתי ומאזינים לי דרך הטלפון או המחשב וכדו', וזה קשר מאוד חזק שקשה לתאר אותו במילים."

"שאלת מה ההרגשה, אז בהחלט זאת הרגשה משמחת ומרוממת ואני מאוד מקווה שהקב"ה יזכה אותי גם הלאה להיות תמיד במקומות הנכונים, ולעשות את המעשים הנכונים, ובעיקר לומר את המילים הנכונות."

האיש נעמד על עומדו, פניו החווירו ולבו החסיר פעימה. בתוככי בור המקווה, על סולם קטן, עמד דיין העיירה - הלא הוא האדמו"ר מטאהש זי"ע, כששרווליו מופשלים, דלי מים בידו האחת, סחבה בידו השניה, והוא משפשף במרץ רב את קירות בור המקווה, מצחצח אותם כדבעי...

מדוע עמד הרבי וצחצח את בור המקווה באישון ליל?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"וְאֶהְבֶּתְךָ לְרַעֲךָ כְּמוֹךָ..." (ויקרא י"ט, י"ח)

סחבה ודלי בידי הרבי...

שעת ערב מוקדמת בעיירה נייערדאהז שבהונגריה. בחדר הסמוך לבית המדרש המקומי התכנסו ראשי הקהל, לדיון בסוגיית שמש בית הכנסת, אשר לאחרונה מתרשל במלאכתו. בידעם כי השמש מתקשה בפרנסתו, התקשו להחליט לפטרו מתפקידו, אולם לנוכח העובדה שתקופה כה ארוכה שבת הכנסת לא הוואר כראוי, לא נוקה במועד, לא חומם בחורף ולא טופח בקיץ, המקווה אינו מוסק, ועוד ועוד - גמרו אומר והודיעוהו על פיטוריו.

לא חלפו אלא כמה שעות, וראשי הקהל נקראו לביתו של הדיין בעיירה, הלא הוא מי שלאחר מלחמת העולם השניה נודע ברבים כאדמו"ר מטאהש זי"ע. אז שימש הרבי כדיין בעיירה, והשמש זימן את ראשי הקהל אליו לדיון תורה, תובע להשיבו למשרתו כמימים ימימה, כשהוא מבטיח להשתפר ומתחנן על פרנסתו.

ראשי הקהל נענו ואמרו, כי ניתנו לו כבר אינספור הזדמנויות להשתפר, ובכל זאת הוא מוסיף להתרשל. מבחן התוצאה מוכיח כי בית הכנסת והמקווה מוזנחים ואינם מטופלים כראוי, הניקיון, החימום, התאורה - העסק לא עובד. 'בלית ברירה, מי שלא עובד - לא נשאר בעבודה!' - הסבירו ראשי הקהל את עמדתם.

הדיין ביקש שהות להרהר, ואחר ביקש רשות מהנתבעים לשוחח עם השמש ביחידות, כשלאחר השיחה שב אל ראשי הקהל והציע: 'ראו נא, שוחחתי עם השמש, והבנתי ממנו שהפעם - הוא מבין שזה רציני, והמשך הרשלנות יעלה לו בפרנסתו. לפיכך, מבקש אני מכם כי תתנו לו ארכה של עוד חודש ימים על תנאי: אם יוכיח את עצמו - יוכל להאריך ימים על ממלכתו, ואם לאו - הריהו מפוטר אוטומטית, כבר מהיום!'

ראשי הקהילה נענו, והמתינו לראות כיצד יפול דבר. למרבה השמחה, בימים הבאים, הופתעו בני העיר מהמהפך שהתחולל בבית הכנסת ובמקווה. המקום הפך למצוחצח, נקי ונוצץ. הקירות מורקו, הכיורים הוברקו, נברשות השמן הענקיות נוערו מכל פירור אבק, בית ה' הפך לנעים ומפואר. גם המקווה הפך למוסק ומחומם

כראוי, פשוט תענוג! עברו שבועיים, וראשי הקהל עלו למעונו של הדיין להודות לו. הרב שמח לשמוע, ביקש לוודא כי אכן השמש ימשיך במשרתו כמובטח, וכמובן שראשי הקהילה אישרו זאת מיד. חלפו כמה חודשים, ואחד מראשי הקהל שב לעיירה בשעה מאוחרת בלילה. מרכבתו עוברת על יד בית הכנסת, והנה הוא מבחין כי בית הכנסת מואר. 'אני רואה שהשמש חזר להתרשל...' - הרהר באנחה, 'הנה, רק עברה תקופה לא ארוכה, והוא כבר החל לשכוח לכבות את מנורות השמן בלילות...'

הלה חס על השמן הבוער לחינם, עצר את מרכבתו ונכנס בשערי בית הכנסת, על מנת לכבות את המנורות הדולקות. כפי שצפה, בית הכנסת היה ריק מאדם, אולם ניכר כי לפני שעה קלה הסתיימה מלאכת נקייו. כששמע קולות עולים מן המקווה, החליט לרדת ולבדוק מי הוא זה ואיזה הוא אשר נמצא במקווה בשעה כה מאוחרת...

ואז - - - האיש נעמד על עומדו, פניו החווירו ולבו החסיר פעימה. בתוככי בור המקווה, על סולם קטן, עמד דיין העיירה - הלא הוא האדמו"ר מטאהש זי"ע, כששרווליו מופשלים, דלי מים בידו האחת, סחבה בידו השניה, והוא משפשף במרץ רב את קירות בור המקווה, מצחצח אותם כדבעי...

דקה ארוכה עמד האיש המום, מתקשה לעכל את המראה. הנה כי כן, בחודשים האחרונים - מאז הבין הרב כי קיים איום על פת לחמו של השמש האומלל, החליט להיכנס בנעליו, שלא לומר במגפיו, ונטל

על שכמו את מלאכת הנקיון. הכל, כדי שהשמש יוסיף ויקבל את פונסותו בכבוד, כשהרב הוא העומד וממרק את בניין בית הכנסת והמקווה מדי לילה!

את הסיפור המפעים סיפר הרה"ח ר' שלום מיכל ארגעל שליט"א, אשר זכה לשמש כיד ימינו של האדמו"ר מטאהש זי"ע, ומתוך המקווה המואר באישון ליל ניבטת לנו דמות אבהית שכל כולה אהבת ישראל זכה, כדי ללמדנו:

אהבת ישראל אמיתית, היא כזו שאין לה גבולות של מקום וזמן, כבוד ומעמד. מי שאוהב כל יהודי כמו את עצמו ממש - אינו מרגיש כל פחיתות כבוד לסייע לזולת או להאיר פנים למסכן, לומר מילה טובה או להתמסר לצורך של חבר. אהבת ישראל אמיתית היא לאהוב כל יהודי באמת, להיות נכון להתמסר אליו, לפעול למענו, להקל מעליו, לגרום לו לחייך.

עתה, בתקופה זו, נוכל לסגל לעצמנו את החשיבה הזו. עתה הזמן לחדד שבעת שאנו שומרים על ההנחיות וההרחקות - אנו בעצם שומרים על יהודים אחרים, ובכך נפנים את ליבנו את הערך הנשגב של אהבת ישראל והאחריות לגורלו של כל יהודי. עתה העת גם למנף את האהבת ישראל בתוך הבית פנימה, להאיר פנים, לחייך, ליצור אווירה טובה ונעימה.

ואם נשכיל לנצל את התקופה הזו כדי לחזק בליבנו את המידה הנעלה הזו - הרי שהתקופה הזו תסתיים בקרוב מתוך בשורות טובות ישועות ונחמות, ונצא ממנה עשירים ומאושרים בהון רוחני יקר ערך, שילווח אותנו להמשך החיים!

באיזו מסעדה לא משלמים?

את הסיפור הבא סיפר בעל המעשה, הרה"ח ר' משה טייטשער זצ"ל - מחסידיו של הרה"ק בעל ה'אהבת ישראל' מוויז'ניץ זי"ע, ושמענוהו מפי הרה"ג רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א, ומעשה שהיה כך היה:

ר' משה זה, היה סוחר עצים גדול, שמסחרו בכריתת עצים ביערות סביב חוסט, והסעתם בנהר בין ערי הונגריה, שם נמכרו לכל מבקש עצים. באחת השנים, בערב תשעה באב, העמיס ר' משה סחורה רבה על רפסודת ענק, מתוך מחשבה כי הרפסודה תועמס היום, ותצא לדרכה ביום שאחרי התענית. דא עקא שהרפסודה ככל הנראה לא היתה קשורה יפה, ומיד כשהסתיימה מלאכת ההעמסה - החלה הרפסודה מפליגה בנהר, באין איש עליה...

בהיתר של רב עקב דבר האבד, בבוקרו של יום צום תשעה באב הפליג ר' משה בסירה קטנה, על מנת לחפש את הרפסודה הסוררת ש'ברחה' לו עם הסחורה. כעבור כמה שעות גילה את הרפסודה תקועה אי שם, על סלעים בשולי הנהר. ר' משה סיים את אמירת הקינות, ומיד החל מושך את הרפסודה בכוחות מאומצים, כדי להשיבה למסלול הנהר.

כמה שעות של עבודה מיוזעת ומייגעת בעיצומו של הצום, והנה שבה הרפסודה והתייצבה כבתחילה, כשהפעם - ר' משה יושב עליה היטב, אווזו במשוטיה ומשיט אותה בבטחה. החמה החלה לשקוע,

ור' משה - שהיה מותש ועייף מיום של צום שבעיצומו עבד בפרך - חיפש מוזח קרוב, לקשור בו את הרפסודה היטב ולרדת לחפש משהו לאכול. עד שמצא מקום כזה כבר היתה שעת ערב, החמה שקעה זה מזמן, הוא ממחר לעצור את הרפסודה ולקושרה היטב, ויורד ממנה.

ר' משה יורד ובודק באיזו עיירה נעצר, ועובר אורח מגלה את אוזנו כי הגיע לעיירה קערעסטיר. ר' משה ממשיך ושואל היכן יש כאן מקום לסעוד, ועוברים ושבים מפנים אותו אל אחד הבתים, שנראה בית פשוט למדי אך רחב ידיים. הוא נכנס פנימה ומגלה אולם מלא עד אפס מקום, בו יושבים אנשים רבים וסועדים בהנאה לאחר הצום הארוך.

הוא מחפש לעצמו כסא לשבת, אולם מגלה כי כל המקומות תפוסים, האולם פשוט מלא ואין מקום לסיכה. לבסוף, הוא מגלה כי בקדמת האולם יש כסא אחד פנוי, והוא רץ ומתיישב עליו, נח קמעא מהדרך ותר בעיניו אחר מלצר המסעדה, שיבוא להגיש לו את הארוחה הדשינה - כפי שכולם אוכלים.

לא חולפות כמה דקות, ומיד מגיח המלצר מן המטבח, פונה לר' משה ושואלו מה ירצה לאכול. ר' משה היה סוחר עשיר ומשופע בממון, והוא החליט כי בתום יום כזה - יפנק את עצמו קמעא במעדנים מיוחדים. לפיכך, הוא מבקש מהמלצר כי יבצע ממולאים בירקות מטוגנים בחמאה, אחד המעדנים היקרים והאהובים עליו בדרך כלל...

המלצר נענה מיד, רץ ונעלם בתוככי המטבח, ושב משם עם מגש עמוס כל טוב. לחם טרי וריחני, סלטים ללפת בהם את הפת, וכמובן - צלחת גדולה ומלאה בכיסי בצק מטוגנים בחמאה, כפי שר' משה הזמין. הוא מגיש את כל האוכל לפני ר' משה שהחל מיד לאכול, ומרוב רעב לא שת לבו כי כל הנוכחים באולם יושבים וצוחקים...

הוא מסיים לאכול את הארוחה הנאה והמפוארת, מברך ברכת המזון בכוונה, וניגש לשלם. הוא מבקש מהמלצר את פירוט התשלום, והמלצר מפטיר לעברו: 'בירכת ברכת המזון? הודית להשם? - זהו, שילמת!'

ר' משה מתבלבל, מביט לאחוריו נבוך ותוהו, ועתה הבחין כי כל הנוכחים פשוט יושבים וצוחקים. הוא מתקשה להבין מה מקום לשחוק יש כאן, וצועד לשולי האולם - כדי לשאול יהודי מקומי מה קורה פה. מהי שיטת התשלום המוזרה הזו, מדוע כולם יושבים ולועגים לו, ובכלל - כל העסק נראה לו מוזר מאין כמוהו...

כשמתחזרות התמונה לר' משה - הוא מחוויר כסיד ורגליו רעדות בפיק ברכיים. מסתבר, כי ה'מסעדה' בה הוא יושב - היא סלון ביתו של הרה"ק רבי ישעי'לה מקרעסטיר זי"ע, הצדיק אשר שמו נפוץ בכל הארץ. לא זו אף זו - המלצר החייכן שהציע לו אוכל בחזוה ונהגישו לפניו בהכנעה - הוא הוא הצדיק בעצמו, ואם לא די בכך - הרי שהכסא הריק עליו ישב - הוא כסאו של הצדיק בעצמו, אשר כל האורחים ידעו כי הוא מקומו של הרבי ולא העזו להתישב בו, ולכן היה פנוי!

ר' משה נחרד. הוא חשב כי נכנס למסעדה, הזמין בחופשיות

מסתבר, כי ה'מסעדה' בה הוא יושב - היא סלון ביתו של הרה"ק רבי ישעי'לה מקרעסטיר זי"ע, הצדיק אשר שמו נפוץ בכל הארץ. לא זו אף זו - המלצר החייכן שהציע לו אוכל בחדווה והגישו לפניו בהכנעה - הוא הוא הצדיק בעצמו

כשהוא מורה על פיו, כמסמן שאין ראוי לדבר לפני שמדברים עם מלך מלכי המלכים...

השיב לו רבי יענק'לה: 'וכי מה אתה חושב, שהאמירה 'הריני מקבל על עצמי מצות ואהבת לרעך כמוך' היא לחש בעלמא, מין סיסמא כזו נטולת משמעות מעשית? חלילה! מצוה זו נוהגת בכל עת, וביתר שאת עכשיו, קודם התפילה. הריני לא רק מקבל עצמי, אני מקיים מצות אהבת ישראל כמו ידיי!'

לימים, סיפר רבי דניאל כי הדברים הותירו בו רושם כה עז, עד ששינו את מבטו על מצוה נעלה זו, ועל כל חייו. כי כאן הבין, עד כמה אהבת ישראל נוגעת בכל מצב ובכל זמן, והיא ערך נעלה שבכוחו לגבור על ערכים נעלים רבים אחרים!

הבה ניקח לתשומת ליבנו את המסר העולה מסיפור נפלא זה, אותו סיפר המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א. יש לנו הרבה ערכים, ערך 'אהבת ישראל' אינו נופל מאף אחד מאלה. הבה נוודא בכל עת כי אנו מקפידים על אהבת ישראל בכל לב ונפש, פועלים למען הזולת מכל הלב ובמסירות נעלה!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

מהמלצר, מתוך כוונה לשלם - כמקובל. עתה הבין כי ביזה את הצדיק, ישב על כסאו, הפנה אליו דרישה למזון, והצדיק פשוט הגיש לו את האוכל כמלצר. פניו החווירו והסמיקו חליפות, והוא רץ אל המטבח, נופל לרגליו של הצדיק ומבקש מחילה...

ור' ישעי'לה, באותו חיוך נלבב בו הציע את האוכל, משיב לו בפשטות: 'למה ידבר כבודו כדברים האלה? ניכר עליך שאתה עייף, בוודאי התאמצת היום עד מאוד, ולכן אתה נופל מרגליך. הבה אקח אותך לחדר הסמוך, בו יש מיטה מוצעת ונוחה, תנוח כמה שעות מטלטולי הדרך, ואז כבר תרגיש בנוח...'

סיפור זה שסיפר בעל המעשה בעצמו - ויהיו הדברים לטובת נשמתו של הרה"ק רבי ישעי' ב"ר משה זי"ע שבשבוע החולף חל יומא דהילולא שלו - יש בו מסר מדהים ומפעים: מסירות ליהודי אחר, היא להרגיש אותו, להבין את העובר עליו. רבי ישעי'לה, מעבר להיות דמות מופת של אהבת ישראל בוערת, הרי מתוך תהלוכותיו של היהודי שלפניו הבחין שהוא מותש ועייף, ושש להציע לו ארוחה דשנה ומיטה חמה.

הבה נראה לנגד עינינו את דמות של רבי ישעי'לה, את מסירותו ללא גבול. הבה נרגיש בצרתו של יהודי אחר, הבה נתמסר אליו ככל יכולתנו, הבה נפעל להקל מעליו בכל דרך אפשרית. זוהי אהבת ישראל זכה וטהורה, בעזרתה נזכה להיושע מכל צרה וצוקה, ואם נפנימה אל הלב עכשיו - נזכה שהיא תישאר בוערת בליבנו, ותלווה אותנו לאורך ימים!

סיסמא או משימה?

סיפר הגה"צ רבי דניאל פריש זצוק"ל, שהזדמן פעם לבית מדרשו של הרה"ק רבי איציק'ל מפשעווארסק זי"ע באנטווערפן, והנה הוא רואה מחזה לא שגרת: קודם תפילת שחרית, מגיע חתנו של הרבי - הלא הוא הרה"ק רבי יענק'לה זי"ע שלימים מילא את מקומו, וסובב הולך בין מתפללי בית הכנסת, לשואלם אם רוצים לשתות משהו, אם מצאו מקום להניח את מעילם כיאות, אם הם זקוקים לעזרה, וכן הלאה...

התפלא רבי דניאל: הלא רבי יענק'לה זה נודע כנוהג בגינוני קדושה מופלגים, ומצופה ממנו כי ינהג במנהג חסידים נעלים, ויימנע מלשוחח קודם התפילה, וכיצד זה אפוא מסתובב הוא בבית הכנסת ומשוחח?! המתין רבי דניאל לתורו, וכשרבי יענק'לה הגיע אליו, ושאלו בחיוך אם הוא זקוק למשהו, נענה לו באמירת 'שש... שש...',

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

אמר לו נפוליאון בקול מלכותי ומצווה: "חצוף שכמוך! ככה מדברים למלך? אצווה מיד לתלותך!". הגיע התליין, קשר את החבל לצווארו של היהודי, והובילו לחבל התליה. וידוי... ואז צעק נפוליאון: "הורידו החבל מצווארו!". ניגש נפוליאון ליהודי ואמר לו...

לדון לכף זכות - קיום העולם!

הרב בנימין בירנצוויג

"בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ" (ויקרא י"ט, ט"ו)

אבל כיצד עושים זאת? זו באמת לא עבודה קלה, לראות רוע נוראי שאין בו צד זכות, ולנסות להחליט שזה לא רוע לב, אלא מצב נפש רגעי ומזדמן!

שתי עצות נפלאות נראה שיש לנו לקחת מדברי חז"ל, שיעזרו לנו לקיים את המצוה הנשגבה הזו שמקיימת את העולם, וגם ייתנו לנו את המעלה מרוממת הנפש 'עין טובה', שכל מי שזוכה לנטיפים ממידה זו לפעמים, הרי מרגיש רוממות הנפש, לראות טוב על השני. לעומת 'עין רעה', שזו מידה שרודפת ומורידה את האדם לשאול תחתית, אין לו מנוחה עד שיראה ברעת חברו, וכשאדם מסגל לעצמו עין טובה - נכנסת בו רגיעות נפש!!! תבדקו ותראו!

עצה אחת היא עצה כיצד לראות טוב על השני, ועצה שניה היא, כיצד נשכיל שאיננו יכולים להחליט רע על השני!

עצה נפלאה כדי להגיע למידה זו של ראיית הזכות אצל שני, הביא אחד מגדולי החסידות רבי יחזקאל מקוזמיר זצ"ל, בדייקן את לשון המשנה באבות (א, ו): 'הוי דן את כל האדם לכף זכות', מדוע לא כתב התנא 'הוי דן את האדם' מה זה 'את כל האדם'? אלא ללמדך, שהדרך לדון את השני לכף זכות, זה לראות את כולו! לראות את כל הצדדים שבו, לראות את כל הסיבות והמסובבים למעשיו! רק ככה נוכל לדונו לכף זכות, שהרי אם כל חטאת של ראיית מעשהו של האדם באופן שלילי, היא ההסתכלות הצרה על המעשה כמות שהוא, מבלי לבחון את כל המצב שהיה בו האדם בעת עשיית המעשה, ומבלי לראות את הסיבה והמסובב למעשהו, רק כשנדון

אחת המצוות החשובות המקיימות את העולם, ובלעדיה איש את רעהו חיים בלעו, היא המצוה של לדון כל אדם לכף זכות, והיא מצוות עשה המפורשת בתורה בפסוק: "בצדק תשפוט עמיתך" ופירש רש"י, "הווי דן את כל האדם לכף זכות".

חושבים אנחנו שלדון לכף זכות זו מידת חסידות! אבל רש"י כותב שזה הביאור של מצוות התורה "בצדק תשפוט עמיתך", זה משפט צדק!! לדון לכף זכות זה עשיית הצדק, ולא רק מנהג חסידות!!

מצוה זו, מלבד חיוניותה לקיום יחסי אנוש בין בני האדם, שהרי רוב הבעיות, המחלוקות והמריבות בין אדם לחברו ובין איש לאשתו, נובעות מחוסר ראייה נכונה ועין טובה כלפי האחר, יש בה גם סגולה ומעלה גדולה לאדם, וכמו שהביא מרן רבי מחיים שמואלביץ (שיחות מוסר) עצה נפלאה לזכות ביום הדין לפי דברי חז"ל (שבת קכז, ב), שהדן את חברו לכף זכות, דנים אותו לכף זכות.

אבל ככל שנרצה להשתדל בקיום מצוות עשה מרכזית זו בחיינו, נראה שהקושי לקיימה הוא גם מרכזי וגדול מאד מאד!

איך נוכל לדרשו מאדם שרואה ממש את נגעי חברו בכל כיעורו, רואה ושומע כיצד הוא מנסה בכל הכח להפיל ולהפיל את חברו, וכך בכל תחומי החיים, לראות את הרע כטוב? רואים בני אדם שרוע ליבם פורץ החוצה כמעט בלי מסכה כלל, התנהגות מושחתת לפי כל קנה מידה, ובכל זאת מצווה עלינו התורה: תצבע את כל מה שאתה רואה בצבעים אחרים, תראה את הרע - טוב! תראה את הרוע - כהטבה!

האמנם זה מה שהתורה דורשת מאתנו?! לעשות הפוך ממה שנראה מציאות ממש?!

התשובה: לא!!!

ודאי שהתורה רוצה שנלך בדרך אמת, ולא נשבש את מחשבותינו ומראותינו בדברי שקר עצמיים! אלא מאי?!

התורה דורשת מאתנו 'עין טובה!' אתה רואה רע! תנסה לראות את הרע באופן שונה, אולי זה לא מגיע באמת מרוע אלא מנסיבות, מטעות, ועוד חולשות האדם? אתה רואה שחור! אולי תנסה לצבוע את המראה בשוליו בקצת לבן או ורוד, ותראה האם עדיין השחור בועט וזועק רוע?!

**נכנס הוא לרמב"ם, ועוד לפני
שפתח את פיו אמר לו הרמב"ם:
"יודע אני מאין באת ולשם
מה, ראיתי גם את פליאתך על
כל מה שקרה בסעודה, אבל
בא תשמע את ההסברים לכל
שהתרחש, ותבין כמה אסור
לשפוט אדם לפי מראה עיניים**

איך יאמינו לי על כאלו דברים מזעזעים?!"
והנה למחרת בבוקר, החליט לפני שהוא חוזר לגרמניה, שייגש
שירות לרמב"ם ויגיד לו את סיבת בואו, וידרוש הסברים על מעשיו
התמוהים.

עוד לפני שעשה מעשה, כבר דפק שליחו של הרמב"ם ובקשו
להיכנס לרבו הרמב"ם. נכנס הוא לרמב"ם, ועוד לפני שפתח את
פיו אמר לו הרמב"ם: "יודע אני מאין באת ולשם מה, ראיתי גם את
פליאתך על כל מה שקרה בסעודה, אבל בא תשמע את ההסברים
לכל שהתרחש, ותבין כמה אסור לשפוט אדם לפי מראה עיניים, גם
כשזה נראה לך ברור ללא שום צד אחר!"

התחיל הרמב"ם למנות את הקורה אתמול: "מה שראית את ה'יד
אדם' שהביאו לאכילה, זה ירק מיוחד במינו הגדל בארצנו ואינו מצוי
אצלכם, ומראהו באמת כמראה יד אדם, זהו ירק בריא מאוד ואני
נוהג לאוכלו, כי אני מקפיד על אכילת אוכל בריא. ובקשר ליין נסך
בידי משרתי 'הגוי' - אומנם לפי מראהו ושמו נשמע שהוא גוי, אבל
האמת שהוא יהודי, יהודי כשר שמקפיד על קלה כבחמורה". ואז
גילה הרמב"ם לרבי מאיר, שגם אחד מחכמינו ז"ל קראו לו 'פטרוס',
הלא הוא רבי יוסי בר פטרוס, והוא מופיע בבראשית רבה, וכן
בירושלמי כתוב ש'רבי יוסי בר פטרוס' היה מחותנו של ר' יהושע בן
לוי. התמלא רבי מאיר בבושה, על שחשד ברמב"ם מחוסר ידיעה.

ואז הגיעה התמיהה העצומה על העגל שנהרג לסעודה בלא
שחיטה, לזה היה נראה שאין שום צד זכות, המילים של הרמב"ם
עדיין הדהדו בחלל החדר: 'לך תהרוג עגל בשביל הסעודה מחר?!'...
אמר לו הרמב"ם: האם אתה יודע שיש מושג בתלמוד של 'בן
פקועה', והיינו עגל שהיה במעי אמו כשנשחטה כדין, הדין הוא
שהעגל לא צריך שחיטה וכשר בשחיטת אמו, זה מה שקרה לנו
אתמול, ששחטו בהמה שהיה במעי עגל, ואותו עגל לא צריך
שחיטה כלל.

את 'כל האדם' מכל בחינותיו ומצבו, אז נראה שברוב הפעמים הרי
הוא צודק וצדיק ולא אשם ורשע!

הדבר דומה לאחד שמחוגי שעונו הפסיקו את מלאכתם ונעמדו
דום. הלה פרק את המחוגים והביאם לשען, השען מסתכל על האדם
ושואלו 'היכן השעון עצמו?' עונה לו בעל השעון 'השעון בסדר
גמור, רק המחוגים לא עובדים!'... זו ממש המציאות של כל אחד,
מסתכלים על חלקים באדם, אבל אם נראה את כל המכלול - נראה
שהבעיה היא לא המחוגים שעמדו מלכת, הבעיה היא בבטריה, הוא
לא מצליח לראות טוב, ולכן הוא הגיע לטעות, אבל זה לא רוע!!
נפלא מאד מסבירים לפי זה, את דברי בלק לבלעם בבואו לקלל את
עם ישראל, כאשר חיפש חסרונות בעם ישראל, כדי שתחול עליהם
קללתו: "אפס קצהו תראה וכולו לא תראה" (במדבר כג, יג), שבזה
רצה בלק לומר לבלעם: תסתכל על עם ישראל רק על קצהו, ואז
תמצא בו 'מומים ופגמים', אבל 'וכולו' - אם תתבונן בכולו בכל
מעלותיו, "לא תראה".

נפלא למתבונן - בא נסתכל בכל אדם על כל האדם, את כל צדדיו
ומצביו, ובוודאי נמצא בו 'כף זכות'!

כידוע, בתחילת דרכו של הרמב"ם היו בעם ישראל שחששו קצת
ממנו, ספרו הגדול 'היד החזקה', תפס מאד חזק וכולם ראו גדולתו,
אבל הרמב"ם, כידוע, חיבר גם את ספר 'מורה נבוכים' בו הוא מנסה
להראות לנבוכים בדרכי האמונה ותועים בדרכי החיים, את דרך
האמת, וספר זה כיון שיש בו 'יצירה פילוסופית, ופחדו שהוא יכול
לשבש את אלו המאמינים, שיראו בו ספקות ותהיות שלא היו להם,
ויבואו לשיבוש ח"ו.

חכמי ישראל אשר בגרמניה, החליטו לשלוח שליח מיוחד לרמב"ם
שיתה על קנקנו, לשליח קראו רבי מאיר, והוא נכנס אל הרמב"ם
שהזמינו לסעודה עקב בואו ממרחקים.

רבי מאיר התיישב ליד השולחן ואז חשכו עיניו: הגישו לשלחן
תבשיל שהיה נראה ממש כיד אדם! בחילה ממש כבשה את מעיו,
וסרב להביא האוכל לפיו, וכשהוא מזועזע מהמחשבה שהנה
הרמב"ם הגדול ח"ו 'אוכל בשר אדם'??

לאחר גמר המנה הזו, והנה הרמב"ם קורא למשרתו: "פטרוס! רד
בבקשה למרתך והבא לנו יין עתיק לכבוד האורחים!". רבי מאיר
המשיך להזדעזע, וכי הרמב"ם ח"ו בא להתיר 'יין נסך' ונותן למשרתו
הגוי להביא יין?

רבי מאיר כבר לא יכול היה לעמוד בזה וביקש לפרוש למנוחתו, והנה
בלכתו מסלון האורחים, הוא לא מאמין למשמע אוזניו: הרמב"ם
אומר למשרתו, הלא יהודי: "פטרוס! לך והרוג את העגל, כדי שנוכל
מחר לעשותו לסעודה לכבוד האורחים!".

זה כבר היה יותר מדי בשביל רבי מאיר, להרוג בהמה בלי שחיטה?!
ומחשבותיו על הרמב"ם ש'עד כדי כך התרחק מאורח החיים
היהודי', זעזעו אותו עד מאד.

הוא לא נרדם באותו לילה, הוא אמר לעצמו: "עיני ראו ולא זר, אבל

מסופר על נפוליאון, שליטה הדגול של צרפת, ובזמנים מסוימים של חלק גדול מהעולם. היתה תקופה שהוא ברח משדה הקרב, והרוסים חפשו אחריו בכל מקום. באחד הימים הוא ברח והגיע לביתו של יהודי אחד, וביקש ממנו שיחביאו מפני החיילים הרוסים ויגמולו לו על זה. היהודי החביאו באחד החדרים ושם מעליו עשרה מזרונים. החיילים הרוסים הגיעו לביתו והחלו בחיפושים, והנה הגיעו לחדר עם המזרונים וחשדם התעורר. הם החלו להוריד מזרון אחר מזרון, עד שהגיעו למזרון האחרון, ומשום מה החליטו שאין כאן אף אחד והלכו.

כשיצא נפוליאון שאלו היהודי: "איך הרגשת כשהורידו את המזרונים, והגיעו כבר למזרון התשיעי? זה מאד מעניין אותי..."
אמר לו נפוליאון בקול מלכותי ומצווה: "חצוף שכמוך! ככה מדברים למלך? אצווה מיד לתלותך!"

הגיע התליין, קשר את החבל לצווארו של היהודי והובילו לחבל התליה, וידוי... ואז... צעק נפוליאון: "הורידו החבל מצווארו!!". ניגש נפוליאון ליהודי ואמר לו: "ככה הרגשתי כשהורידו את המזרון אחרון! רצית לדעת איך הרגשתי? זו היתה ההרגשה! לא היתה לי שום דרך להסביר לך איך ההרגשה, מבלי שתעמוד במקומי ממש!!..."

ניקח לעצמנו שתי עצות אלו! ואיתן נצליח לסגל לעצמנו 'עין טובה' בכל המראות שעוברים ונגלים לנגד עינינו!
נדע שתמיד אפשר למצוא צד זכות בשני! כשנסתכל על כולו! וכשנחליט שאיננו יכולים לעמוד במקומו ובהרגשתו!
ראיתי ווארט נפלא, למה השתמשו בלשון 'כף זכות' מה זה הכף הזאת?

אחד השימושים של כף היא לנעליים, אתה מכניס את הרגל לנעל, ואם נשים לב על ידי פעולת הכף, לא מצמצמים את הרגל ולא מרחיבים את הנעל, אז איך הרגל נכנסת? אלא שעל ידי הכף דוחפים את הרגל פנימה!
זה נראה בלתי אפשרי, אבל אם נדחוף, נחפש ונתאמץ, בסוף ייכנס בלבנו צד זכות על חברנו!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג,
כתבו ל: 7622500@gmail.com

כמובן שיצא רבי מאיר אחר בקשת הסליחה מהרמב"ם, והפיץ בכל קהילות ישראל על תוקף גדולתו של הרמב"ם!
מבהיל כל רעיון!!! כמה צריך לראות את כל האדם, את כל הסיבות והמסובב שבביל להבין שמה שראינו זה בדיוק הפוך, זה לא רע זה טוב, זה לא רוע זו מכשלה!
הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל אמר, ששמע מר' הלל ויטקינד זצ"ל, ששמע מה'חפץ חיים' שיתכן לומר, שהסיבה שהקב"ה ברא באדם 'סברא עקומה', היא לתת אפשרות לדון את חברו לכף זכות, כי המצוה היא לדון לכף זכות - גם אם הסברא לכך היא עקומה.

עצה שניה וחשובה עד מאד, היא העצה שנדע שאין באפשרותנו לרדת ולהגיע למצבו של השני שבביל להבין התנהגותו, אולי אם היינו במקומו היינו חושבים כמוהו!

זה גם מדוייק נפלא בדברי חז"ל: שנינו באבות (ב, ד) "אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו" חשבתי מה זה הלשון 'עד שתגיע מקומו'? היה צריך לכתוב 'עד תבינו' או 'עד שתהפך בזכותו' מה זה ה'הגעה למקומו'?

אלא כתוב כאן יסוד ענק! אין לך אפשרות לדון שום אדם, עד שתגיע למקום בו הוא החליט על החלטתו, תהיה במקום ובמצב שהביא את השני להחלטתו - אז תתחיל לדון.

אבל האם שייך להגיע למקומו של האדם? האם שייך להימצא בנבכי נפשו בהם הוא היה כשהחליט מה שהחליט על חברו?

אומר ה'שפת אמת': זו העצה הנפלאה! הרי אסור לך לדון את האדם עד שתהיה במקום שהוא נמצא בו, במצוקה, בלבטים, והרי לא שייך שאדם יהיה בדיוק באותו מקום שהיה בו בעת שהוא פגע בך או פגע בשני! אין לנו שום אפשרות בעולם לשחזר בדיוק את מצבו, הרגשותיו ולבטיו של אדם, ולכן!! אין לנו לדון את האדם לפי ראות עינינו!!

זו עצה נפלאה אם קצת חושבים עליה! אין מצב בעולם שנכנס לתוך ליבו, דמו ונפשו של האדם, כל כך הרבה סיבות, הרגשים וכעסים יכולים לגרום לכל החלטה, וכיון שאין בידינו להיות במצב זה, אז צריך להחליט שלא מחליטים שום דבר על מעשיו של האחר!!
להמחשה, מסופר מעשה נפלא שהוא בגדר 'חכמה בגויים תאמין':

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

היהודי יצא החוצה, פרץ בבכי והיה כולו נסער. הוא שאל אותי בדמעות: "למה עשה לי הרבי כך?!" אמרתי לו: הלא אתה בעצמך סיפרת לי מקודם, שאתה לא שומר כל כך תורה ומצוות? אך האיש לא הבין... "אבל מאיפה הרבי יודע?", שאל; "לך סיפרתי, אבל הרבי - מאיפה הוא יודע?..."

(לקט מתוך הספר 'לב ישראל')

'שלום', ואח"כ הקריא הגבאי את הקויטל. אם היהודי היה מחוץ לעיר - הרי היה מושט לו יד לברכת 'צאתכם לשלום'. היהודי שעמד לפני ניגש והושיט את ידו, אך כשהרבי נגע בידו - הוא קפץ כאילו ארע הגרוע מכל, והחל לצעוק: "וואסער!... מים!...". מיד הביאו כמה ספלי מים; הרב נטל את ידיו כמה וכמה פעמים, וכמובן שבסיום לא הושיט לו הרבי את ידו.

של העיר כולה!"
ואכן מאז השתנתה העיר. וכדברי מרן - נוסדו בה מוסדות נוספים: בית ספר חרדי וכולל, והכל בזכות הקמת אותה ישיבה קטנה. בהזדמנויות שונות אמר: **"יעשו החילונים מה שהם רוצים. אנו נבנה עוד תלמוד תורה, עוד ישיבה קטנה או גדולה, ובזה יהיה הניצחון שלנו!"**. כך גם היתה דעתו של ה'חזון איש', כי אין להקדיש זמן רב למלחמה כנגד מה ש"הם" עושים, אלא את מרבית הזמן יש להקדיש כדי לבנות עוד תלמוד תורה ועוד ישיבה, זה הפתרון האמיתי לבעיותינו.

שגור היה על לשונו משלו של ה'חפץ חיים', על אותה אשה ענייה שמכרה פירות בדוכן בשוק, ובאו 'שקצים' והפכו את הדוכן. תפוחי העץ נתגלגלו לכל עבר, ואנשים חטפו מן הפירות. האשה מיררה בבכי, עד שחכם אחד יעץ לה: "כולם חוטפים, לפחות חטפי גם את כפי יכולתך"... - גם עלינו לחטוף ככל יכולתנו, כדי להעמיד עוד תלמוד תורה ועוד ישיבה.

(מתוך הספר 'במחיצתם של גדולי ישראל')

יושב בביתו. דבר זה פשוט לא יאומן! אילולא שמעתי זאת כמו אזני מומן, לא הייתי מאמין! סיפרתי את המעשה הנ"ל לגדולי תורה, ואלו יצאו מגדרם מרוב התפעלות.

ישיבה בכל עיר ועיר

מרן נשא על כתפיו את עולו של עולם הישיבות כולו. דאגתו היתה - ביסוס הישיבות. מעולם - פשוטו כמשמעו - **אפילו פעם אחת** הוא לא ביקש ממני טובה מיוחדת עבור ישיבת פוניבז', 'ישיבת רשב"י' של חתנו, או למען כל ישיבה אחרת שהיתה מקורבת אליו. אצלו היו קיימות רק כלל הישיבות.

רבה של כרמיאל, הגרא"צ מרגלית, נועץ עם מרן, מה ניתן לפעול בעיר חילונית ככרמיאל, ומרן עודד אותו להקים ישיבה בעיר. לאחר שעשה כדבריו והקים את הישיבה, אמר מרן לרב מרגלית: **"אני מקנא בך, שזכית להציל את העיר מן החילוניות"**. הרב מרגלית הגיב בפליאה: "והרי העיר עדיין חילונית כפי שהיתה, הקמתי רק ישיבה קטנה!". אך מרן ענה לו: **"כאשר מקימים ישיבה בעיר - זו הצלתה"**

"להיות מורה צדק באמת וביושר - הרבה סגולות צריך"

"שמעתי מפי מורי ורבי מרן בעל ה'שבט הלוי' זצוק"ל: הוא אמר לי אותו - בשפת האידיש כמובן - בתחילת דרכי לפניו בשימושה של תורה: 'ר' יצחק מרדכי! הרבה תלמידי חכמים ראיתי ואני רואה. יש מהם המתאימים להיות ראשי ישיבות גדולים, וישנם מתאימים להיות אדמו"רים חשובים. להיות מורה הוראה זו אומנות אחרת!..."

הגרי"מ רובין שליט"א מדפדף גם בשו"ת 'שבט הלוי' (חלק יא, יו"ד סי' רכד), שם חקק האיש שגידל עדרי מורי הוראה בדורנו, את הדברים לדורות:

"ואל יחשבו כי כולם יצאו להוראה באמת. כי להיות מורה צדק באמת וביושר - הרבה סגולות צריך, ולא כולם זוכים לכך, כאומרים ז"ל 'אלף נכנסים ואחד יוצא להוראה'".

(לקט מתוך כתבה נרחבת - 'יתד נאמן' פסח תשפ"א)

את הסוגיה. מרן הגריש"א, אשר כידוע היה עונה בזה אחר זה על שאלות חמורות בכל ד' חלקי שו"ע, דווקא בנידון זה עסק רבות בעניין ושקל את הוראתו בפלס דק. קודם להוראתו, נשלחתי על ידו יחד עם הגר"ש רוזנברג שליט"א לברר את המציאות הקיימת בארץ בצורה יסודית.

"חקרנו ותרנו אחר מוצאן של בהמות אלו המצויות בא"י ובדבר המסורת אודותן. מששקל מרן הגרי"ש את הדברים לכאן ולכאן בדעתו הרחבה, הוציא את ההוראה לבד"צ 'שארית ישראל' לפיה, אסור להם לשווק את הבשר. הוא הסביר, כי גם אם יש מקום בהלכה לדעה המתירה, הרי הכשר של בני התורה צריך לחשוש לשיטת החזו"א, ועל כן ל'שארית', כגוף המקובל על בני התורה וגדוליה, אין לשווק את הבשר הזה.

"זו, כאמור, דוגמא נוספת להוראה הלכתית, המביאה בשיקולי החשבון ההלכתי, לא רק את סעיפי ה'שולחן ערוך', אלא שיקול דעת רחב ועין צופיה בדעת תורה".

Yaakov Lederman FLASH90

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה'**

- ◆ **למי מותר לישון בראש השנה ביום?**
- ◆ **האם מותר לבכות בתפילות הימים הנוראים כשחלים בשבת?**
- ◆ **מהו משך הזמן של 'תוך כדי דיבור'?**

מְנַהֵגֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה

- יש שנוהגים לטבול במקוה בערב ראש השנה, כדי לטהר את הגוף לפני התפילות ביום הדין. ולכתחילה יש לטבול משעה לפני חצות היום ואילך.
- בלילה הראשון של ראש השנה, לאחה תפילת ערבית, נוהגים שכל אחד מברך את חברו בברכת: "לשנה טובה תכתב". ורבים נהגו להוסיף "ותחתם לאלתר לחיים טובים ולשלום".
- רבותינו ז"ל הנהיגו לאכול בליל ראש השנה פירות וירקות שונים לסימון טוב על פי שמותיהם, ולבקש על קיום הדבר אשר עליו נעשה הסימן.
- בראש השנה אין ללבוש בגדים מפוארים ומיוחדים, אבל יש ללבוש בגדים מכובדים. ויש שלובשים בגד לבן, המכונה 'קיסל', ויש מקומות שנוהגים שרק השליח ציבור וה'בעל תוקע' לובשים אותו.
- נהגו שלא לישון בראש השנה ביום. ולדעת האריז"ל, מותר לישון לאחר חצות היום. ואף לפני חצות היום - מי שראשו כבד עליו ומוכרח לישון, או שקשה לו לכון בתפילתו אם לא יישן, רשאי לישון.
- מנהג ישראל מקדמת דנא, ללכת ביום הראשון של ראש השנה לשפת הים או לשפת נהר, ולומר שם את הפסוקים: "מִי יֵאֵל כְּמִוֶּזֶן נִשְׂא עֵוֹן... יָשׁוּב יִרְחַמֵּנוּ... וְתִשְׁלַח בְּמִצְלוֹת יָם כָּל חַטְאוֹתֵם".

שלא לבלבל מתפללים אחרים; אולם, בימים הנוראים, בהם מתפללים מתוך מחזור - מותר להתפלל בקול רם. ועל פי הזוהר הקדוש, גם בימים הנוראים ראוי להתפלל בלחש.

• יש שכתבו, שנוהגים לבכות בתפילות הימים הנוראים, ואפילו כשחלים בשבת. ויש אומרים שאין לאדם לעורר את הבכי כוונה תחילה, אבל אם מרוב דביקותו מתעורר לבכי, רשאי לבכות.

• ראוי לכל ירא שמים להשתדל לעלות לתורה בימים הנוראים, ואף במקום שבו מוכרים את העליות, ישתדל כפי יכולתו לרכוש עֲלֵיהָ.

• יש אומרים, שלמרות שבשאר ימות השנה ניתן להעלות קטן למפטיר, בראש השנה, וכן ביום הכיפורים, אין להעלות אלא אדם נשוי וחשוב.

מְהֻלְכוֹת הַתְּפִילָה בַעֲשֶׂרַת יְמֵי תְּשׁוּבָה

- בעשרת ימי תשובה, חותמים את ברכת 'אתה קדוש' ב'המלך הקדוש', במקום 'האל הקדוש'. והמסופק כיצד חתם, וכבר המשיך בתפילתו - יש להניח כי חתם כהרגלו, ועליו לחזור לתחילת התפילה.
- הגאונים תיקנו לומר בתפילות עשרת ימי תשובה ארבע בקשות: 'זכרנו', 'מי כמוך', 'וכתוב' ו'בספר'. ומי שדילג עליהן, ונזכר לאחר שאמר שם ה' בחתימת הברכה, יאמרן בסיום התפילה, ב'אלקי נצור'.
- בנוגע לטעויות שונות בתפילה, נאמר הכלל שהמתפלל יכול לתקן את טעותו 'תוך כדי דיבור', שהוא משך הזמן הנדרש לאמירת שלוש מילים; ויש אומרים - ארבע מילים; והלכה כדעה ראשונה.
- בעשרת ימי תשובה, אומרים לאחר תפילת שחרית ומנחה 'אבינו מלכנו'. ומנהג בני אשכנז לפתוח את ארון הקודש למשך אמירת אבינו מלכנו.

מְהֻלְכוֹת הַתְּפִילָה וּקְרִיאַת הַתּוֹרָה בִּימֵי הַנּוֹרָאִים

- יש שנהגו להתפלל את תפילות העמידה בראש השנה וביום הכיפורים בכריעה; ועליהם להזדקף בתחילות הברכות ובסופיהן, ולכרוע רק בתחילות ברכה ראשונה וברכת 'מודים' ובסופיהן.
- בכל ימות השנה, יש להתפלל 'שמונה עשרה' בלחש, כדי